

การพัฒนาฐานข้อมูลการบริหารจัดการการศึกษาและ
การพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามแนวคิดสันติศึกษาในสาม
จังหวัดชายแดนภาคใต้

**A Development of Early Childhood Education
Administrative and Management for Peace Data-Based
in Three Southern Border Provinces, Thailand**

เกสรี ลัดเลีย

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ปี 2555

ชื่อเรื่อง : การพัฒนาฐานข้อมูลการบริหารจัดการการศึกษาและการพัฒนาเด็กปฐมวัย
ตามแนวคิดสันติศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ชื่อผู้วิจัย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกสรี ลัดเลีย

คณะ : คณะครุศาสตร์

สถาบัน : มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ปีการศึกษา : 2555

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาฐานข้อมูลการบริหารจัดการการศึกษาและการพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามแนวคิดสันติศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสภาพการณ์รอบครัว และชุมชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สภาพการณ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลและชุมชนที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยครอบครัวและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเพื่อพัฒนาฐานข้อมูลการจัดการศึกษาและการพัฒนาเด็กปฐมวัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ การวิจัยนี้เป็นการสำรวจโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากครอบครัว จำนวน 30 ครอบครัว ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 30 แห่ง และผู้ปกครองจำนวน 450 คน ผลการวิจัย พบว่า สภาพการณ์ที่มีผลต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย ประกอบด้วยสภาพการณ์ของครอบครัวและชุมชน และสภาพการณ์ที่มีผลต่อการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบล และชุมชน นอกจากนี้ฐานข้อมูลการบริหารจัดการการศึกษาและการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิดสันติศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในงานวิจัยนี้ คือ ฐานข้อมูลเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระดับตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

คำสำคัญ :	ฐานข้อมูล	การบริหารจัดการการศึกษา
	การศึกษาปฐมวัย	สันติศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาฐานข้อมูลการบริหารจัดการการศึกษาและการพัฒนา
เด็กปฐมวัย ตามแนวคิดสันติศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” ซึ่งอยู่ภายใต้แผนงานวิจัย
เรื่อง “การพัฒนาการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยตามแนวคิดสันติศึกษาในสาม
จังหวัดชายแดนภาคใต้” ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกสรี ลัดเลีย)

หัวหน้าโครงการวิจัย

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญภาพ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
บทที่ 2 เอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	8
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	26
วิธีดำเนินการวิจัย	26
กรอบแนวคิด	26
การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย	28

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	30
ตอนที่ 1 สภาพการณ์ครอบครัวและชุมชนส่งผลต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	30
ตอนที่ 2 สภาพการณ์ขององค์การบริหารส่วนตำบล และชุมชนที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	39
ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยครอบครัว และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	41
ตอนที่ 4 ฐานข้อมูลการบริหารจัดการการศึกษาเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	42
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	61
สรุปผลการวิจัย	61
อภิปรายผลการวิจัย	68
ข้อเสนอแนะ	72
บรรณานุกรม	73
ภาคผนวก	74

สารบัญภาพ

แผนภาพที่

หน้า

ภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

26

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 3.1 การวิเคราะห์ข้อมูล	28
ตารางที่ 4.1 ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถาม	30
ตารางที่ 4.2 ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถาม	31
ตารางที่ 4.3 ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถาม	32
ตารางที่ 4.4 ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถาม	33
ตารางที่ 4.5 ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถาม	35
ตารางที่ 4.6 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามสภาวะการณ์ในครอบครัว	36
ตารางที่ 4.7 แหล่งเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในชุมชน	38
ตารางที่ 4.8 การติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านของประชาชนในชุมชน (อาเซียน)	38

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

ประเทศไทยรับกระแสโลกาภิวัตน์มาในปี 2537 (Sinlarat, 2009 p.26) จนกระทั่งถึงปัจจุบันพ.ศ.2555 ใช้ระยะเวลาทั้งสิ้น 13 ปี ซึ่งในช่วงระยะเวลา 13 ปี ที่ผ่านมานี้ ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาของไทยครั้งสำคัญ คือ การได้มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับพุทธศักราช 2542 และ ฉบับปรับปรุงแก้ไข ปี พ.ศ. 2545 รวมทั้งได้มีการปฏิรูปการศึกษารอบที่ 1 ที่มีสาระสำคัญของการเปลี่ยนแปลงประการหนึ่ง คือ “การกระจายอำนาจทางการศึกษา” ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ก็ยังคงไม่เห็นความสำเร็จที่ชัดเจนจนกระทั่งปัจจุบันประเทศไทยได้มีกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (2552-2561) ซึ่งก็มีประเด็นของการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษา ยุคใหม่ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจทางการศึกษาเป็นประเด็นสำคัญ ซึ่งนับเป็นการเริ่มต้นอีกครั้งสำหรับการวางหลักของการจัดการศึกษาของเราให้สามารถนำพาเราและสังคมสู่การพึ่งพิงตนเองได้ และสามารถให้พวกเราได้อยู่ร่วมกันยอมรับและเห็นคุณค่าซึ่งกันและกันในความหลากหลายของวิถีชีวิต

แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552-พ.ศ. 2559 เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของไทยที่มีความสอดคล้องกับกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552- พ.ศ. 2561) ซึ่งมีวิสัยทัศน์ คือ “คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ” มีเป้าหมายหลัก 3 ประการ คือ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย ขยายโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา ซึ่งระยะเวลาในการดำเนินงานแผนการศึกษาแห่งชาติ แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะแรก พ.ศ. 2552-2554 และระยะที่สอง พ.ศ. 2555-พ.ศ. 2559 โดยมีแผนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย นโยบายสำคัญ 7 ประการ คือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนการศึกษา การมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร การมีส่วนร่วมในการประชาคม

อาเซียน/ประชาคมโลก การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของภาคเอกชน และการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม และพ่อแม่ผู้ปกครอง

นโยบายการมีส่วนร่วมการกำหนดนโยบายและการวางแผนการศึกษาประกอบด้วย 4 ส่วน คือ การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาในระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด การส่งเสริมให้มีสมัชชาการศึกษาในระดับจังหวัด/กลุ่มจังหวัด และระดับชาติ การส่งเสริมเครือข่ายความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษา สถาบันอาชีวศึกษา วิทยาลัยชุมชน และสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการส่งเสริมสนับสนุนเครือข่ายการวิจัยระหว่างอุดมศึกษา สถาบันอาชีวศึกษากับหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนในการวิจัยและพัฒนา

จากแผนการศึกษาชาติและกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองนี้ที่ได้เน้นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือรวมทั้งการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้กับสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์กรหนึ่งที่สามารถเข้าถึงการให้บริการทางการศึกษากับประชาชนที่อยู่ในท้องถิ่น โดยในปี พ.ศ. 2550 มีจำนวนนักเรียนภายใต้การจัดการศึกษาโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1.6 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 5249 ที่มีจำนวน 1.5 ล้านคน ซึ่งเป็นเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 779,463 คน ในปี พ.ศ. 2550 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552 หน้า 29) และใน พ.ศ. 2551 มีเด็กปฐมวัยจำนวน 842,378 คน (เกษม วัฒนชัย, 2551 หน้า 24,32) ดังนั้นการจัดการศึกษาโดยองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นในระดับการศึกษาปฐมวัยที่จัดในลักษณะของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงเป็นเรื่องที่สำคัญควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาต่อไป

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงได้จัดทำโครงการนี้ขึ้น เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยสู่การจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยครอบครัว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือชุมชน ในสังคมพหุวัฒนธรรมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มุ่งเน้นให้ครอบครัว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน มีบทบาทหลักในการจัดการเรียนรู้และดูแลรับผิดชอบเด็กขนานไปกับภาคีเครือข่ายขององค์กรสังคมอื่นๆ ได้แก่ หน่วยงานทางการศึกษา สาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนชุมชน เป็นต้น สู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กแบบองค์รวมที่ยั่งยืนให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างสมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ส่งเสริมให้บิดามารดาและผู้เกี่ยวข้องสามารถป้องกันปัญหาในครอบครัวที่อาจส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก มีความสามารถในการเลี้ยงดูเด็กช่วงอายุ 0-3 ขวบ ให้มีฐานรากชีวิตที่สามารถ

พัฒนาต่อไปได้อย่างเต็มศักยภาพ ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม ตอบสนองตามความถนัดและความสามารถของเด็กเป็นรายบุคคล ภายใต้การระดมสรรพกำลังความร่วมมือในบริบทสังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตในชุมชนที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจธรรมชาติของเด็กจากทุกส่วนในสังคม เพื่อสร้างฐานรากทักษะชีวิต ให้เด็กเห็นคุณค่าของตนเอง ผู้อื่น และสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ความพร้อมที่จะเผชิญกับการปรับตัว มีความรู้สึกรักกับการมีชีวิตและสัมพันธ์กับผู้อื่นในโลก เป็นรากฐานในการแก้ปัญหาและพัฒนาคนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีคุณภาพ เป็นบุคคลที่มีความรู้คู่คุณธรรม รับผิดชอบ ขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ สามัคคี อดทน พอเพียง กตัญญู มีจิตอาสา และมีความเป็นไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจสภาวะการณ์ครอบครัว และชุมชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อสำรวจสภาวะการณ์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนของเด็กปฐมวัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่งผลต่อการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยครอบครัว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
4. เพื่อพัฒนาฐานข้อมูลการบริหารจัดการการศึกษาเพื่อการพัฒนาและการพัฒนาเด็กปฐมวัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ขอบเขตของการวิจัย

โครงการวิจัยในครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตเนื้อหา ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และตัวแปรที่จะศึกษาไว้ดังนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา

โครงการวิจัยนี้ มุ่งเน้นการวิจัยและสำรวจสภาวะการณ์เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยสู่การจัดทำฐานข้อมูล เกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยครอบครัว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสังคมพหุวัฒนธรรมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยอาศัยข้อมูลจากการสังเคราะห์ผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาวะการณ์ครอบครัว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย รวมทั้งผลการสำรวจครอบครัว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนของ

เด็กปฐมวัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สามารถพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการเหมาะสมกับวัยและสามารถเป็นตัวอย่างได้ ตลอดจนผลการศึกษา แนวทางการพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยครอบครัว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีพัฒนาการเหมาะสมกับวัยได้อย่างเหมาะสมกับวิถีการดำเนินชีวิต ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2. ฐานข้อมูลที่พัฒนาขึ้นเป็นเพียงฐานข้อมูลนำร่องเพียง 1 ฐานที่ได้มาจากการพิจารณาเลือกของผู้ใช้ฐานข้อมูล

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ จำแนกได้ตามวัตถุประสงค์เฉพาะ เป็น 2 กลุ่ม คือ

1. ครอบครัวเด็กที่มีเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
 2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
- โครงการวิจัยนี้ ได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง และได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม ดังนี้

2.1 ผู้ปกครองที่มีเด็กปฐมวัยในครอบครัวในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 450 คน

2.2 ครอบครัวเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 30 ครอบครัว

2.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 30 ศูนย์

4. ตัวแปรที่ศึกษา

- 4.1 ข้อมูลสภาวะการณ์ครอบครัว และชุมชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย
- 4.2 ข้อมูลสภาวะการณ์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย
- 4.3 แนวทางการพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยครอบครัว และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 4.4 ฐานข้อมูลการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นองค์ความรู้ในการวิจัยต่อไป

กลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษา สถานศึกษา และผู้สนใจโดยทั่วไปที่ต้องการศึกษา การพัฒนาเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2. บริการความรู้แก่ประชาชน

กลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนจากทุกภูมิภาคของประเทศจะมีความรู้ความเข้าใจใน การพัฒนาเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างถูกต้อง

3. เป็นประโยชน์ต่อประชากรกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายคือ เด็กและครอบครัวเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้พัฒนาการจัดการศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบผลกระทบที่เกิดจาก การพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีต่อสังคมและชุมชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อนำไปวาง แผนนโยบายในการจัดการศึกษา และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องกับความต้องการของ ท้องถิ่นและประเทศ

นิยามศัพท์เฉพาะ

ฐานข้อมูล หมายถึง กลุ่มของข้อมูลที่น่ามาเก็บรวบรวมเข้าไว้ด้วยกันอย่างมีระบบและ ข้อมูลที่ประกอบกันเป็นฐานข้อมูลนั้น ต้องตรงตามวัตถุประสงค์การใช้งานขององค์กร

ฐานข้อมูลการบริหารจัดการการศึกษาและการพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึง กลุ่มของข้อมูล เกี่ยวกับจำนวนและชื่อของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีการรวมกลุ่ม กันดำเนินการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยโดยเน้นการปลูกฝังทัศนคติเกี่ยวกับการไฟสันติ และการอยู่ ร่วมกันอย่างมีความสุข

การศึกษาปฐมวัย หมายถึง การพัฒนาเด็กตั้งแต่ 2-3 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาโดยมีการรวมกลุ่มกัน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สังกัดองค์การบริหาร ส่วนตำบลเดียวกัน

สันติศึกษา หมายถึง การเน้นการปลูกฝังทัศนคติให้ไฟสันติ รู้วิธีแก้ปัญหาความรุนแรง รู้วิธีสร้างสันติภาพแล้วจะได้นำไปใช้แก้ปัญหา นำความรู้ไปสร้างสันติได้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาฐานข้อมูลการบริหารจัดการการศึกษาและการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิดสันติศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การบริหารงานภาครัฐและการบริหารงานภาครัฐในรูปแบบเครือข่าย

การบริหารงานภาครัฐในรูปแบบเครือข่ายเป็นเครื่องมือการบริหารจัดการสมัยใหม่ที่มีความสำคัญต่อประสิทธิผลขององค์กร มีรายละเอียดครอบคลุมดังต่อไปนี้

1.1 ความหมายของการบริหารงานภาครัฐในรูปแบบเครือข่าย

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ หรือ กพร. (2552 : 23-24) ได้ให้ความหมายของเครือข่ายในฐานะที่เป็นเครื่องมือการบริหารงานภาครัฐไว้ดังนี้ การบริหารงานภาครัฐในรูปแบบเครือข่าย (Governing by Network) เป็นเครื่องมือบริหารเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการข้อมูลโดยหน่วยงานภาครัฐที่ต้องสร้างระบบการดำเนินงานร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ โดยร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกทั้งภาคเอกชน รัฐวิสาหกิจ รวมถึงประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันเพื่อสร้างเครือข่ายการทำงานอย่างเป็นระบบร่วมกัน

1.2 รูปแบบของการจัดการเครือข่าย

1.2.1 การทำสัญญาในการให้บริการ (Service Contract)

1.2.2 ห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain)

1.2.3 เครือข่ายเฉพาะกิจ (Ad hoc)

1.2.4 ตัวแทนการให้บริการ (Channel Partnership)

1.2.5 การเผยแพร่ข้อมูลสาธารณะ (Information Dissemination)

1.2.6 ชุมสายในการเชื่อมโยงองค์กรต่าง ๆ (Civic Switchboard)

1.3 การเลือกใช้การบริหารงานภาครัฐในรูปแบบเครือข่าย

หากพิจารณาประเด็นของปัญหาที่สามารถนำการบริหารแบบเครือข่ายมาใช้มีดังต่อไปนี้

1.3.1 ข้อจำกัดในด้านงบประมาณ

1.3.2 ข้อจำกัดในด้านกำลังคน

1.3.3 ความคาดหวังที่สูงขึ้นของประชาชน

1.3.4 ความต้องการความคล่องตัวในการแก้ไขปัญหา

1.3.5 ความต้องการทักษะและความรู้ในการแก้ไขปัญหา

1.4 องค์ประกอบพื้นฐานในการบริหารจัดการเครือข่ายภาครัฐ

1.4.1 การพัฒนาแผนยุทธศาสตร์

1.4.2 การออกแบบเครือข่ายให้สอดคล้องกับเป้าหมาย

1.4.3 การบูรณาการและเชื่อมโยงการดำเนินการและการวัดผล

1.4.4 การประยุกต์ใช้ระบบ IT ในการจัดการเครือข่าย

1.4.5 การพัฒนาความรู้และทักษะเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

1.5 ขั้นตอนหลักสำหรับผู้ประสานงานเครือข่าย

1.5.1 การเชื่อมโยงเครือข่ายหรือการสร้างเครือข่าย

1) กิจกรรมการวาดภาพในอุดมคติ (Rich Picture) ของเครือข่าย

2) กิจกรรมการสร้างแผนผังการเชื่อมโยงผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholder

Identification)

3) กิจกรรมจัดทำตารางกำหนดจุดเด่นและจุดด้อยด้านความสามารถของผู้มีส่วน

เกี่ยวข้อง

1.5.2 การประเมินความพร้อมของเครือข่าย

1) แบบประเมินความพร้อมของโครงการ

2) แบบประเมินความพร้อมของบุคลากร

3) แบบประเมินความร่วมมือในเครือข่าย

4) แบบประเมินความพร้อมในด้านข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ปฏิบัติการ

1.5.3 การดำเนินการปฏิบัติงานภาครัฐในรูปแบบเครือข่าย

1) มีตารางเวลาของแต่ละกิจกรรม พร้อมทั้งระบุทรัพยากรที่ต้องใช้

2) มีรายชื่อของสมาชิกที่สำคัญในแต่ละกิจกรรม

3) ระบุถึงความสอดคล้องของกิจกรรมกับวัตถุประสงค์ของเครือข่าย หากไม่มีสมาชิกต้องอธิบายว่ากิจกรรมนั้นๆ ก่อประโยชน์กับเครือข่ายอย่างไร

1.5.4 การตรวจติดตามและประเมินผลงานของเครือข่าย

1) ตรวจสอบว่าการจัดกิจกรรมตามแผนที่วางไว้ พร้อมทั้งพิจารณาลักษณะของการดำเนินการเพื่อหาจุดปรับปรุง

2) ในกรณีที่กิจกรรมที่ต้องทำร่วมกันหลายเครือข่าย ผู้ตรวจต้องดูแลลักษณะการทำงานว่าร่วมมือกัน ต่างกันต่างกันทำ มีหลักฐานของการประสานงานก่อนหน้ากิจกรรมหรือไม่ อาทิ บันทึกการประชุม เป็นต้น

3) ภายหลังจากจัดกิจกรรม ต้องนำเอาผลการดำเนินการกับเป้าหมายที่ตั้งไว้มาวิเคราะห์ร่วมกันกับเครือข่ายเพื่อหาสาเหตุและแนวทางการปรับปรุงการทำกิจกรรมต่อไป

4) กระบวนการที่สำคัญในการบริหารเครือข่าย

- 1.1) กระบวนการการเริ่มประสานงานเครือข่าย (Initiation Process)
- 1.2) กระบวนการสร้างการทำงานอย่างสม่ำเสมอ (Sustainability)
- 1.3) กระบวนการพัฒนากระบวนการทำงานและเครือข่าย (Development)
- 1.4) กระบวนการปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติ

2. การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิที่จะจัดการศึกษา และเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา โดยยึดหลักการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น โดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 (9) และมาตรฐาน 17 (6) กำหนดให้เทศบาล เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษา ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงสามารถจัดการศึกษาได้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2549 และกระทรวงศึกษาธิการ, 2550)

2.1 หลักการจัดการศึกษาท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องบริหารจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ดังนั้น การจัดการศึกษาท้องถิ่นจึงดำเนินตามนโยบายการศึกษาของชาติ มีหลักสูตร มาตรฐาน และการวัดประเมินผลการศึกษาตามที่ส่วนกลางกำหนด การจัดการศึกษาท้องถิ่นของไทยในปัจจุบันได้ยึดหลักการ ซึ่งกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2549) ได้นำเสนอข้อมูล ดังนี้ หลักการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาท้องถิ่นได้มอบอำนาจในการจัดการศึกษาท้องถิ่น ได้มอบอำนาจให้ราชการส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการเอง ภายใต้การประสานส่งเสริมของส่วนกลาง เพื่อให้สอดคล้องพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น หลักการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาท้องถิ่น รัฐบาลจะเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องเฉพาะในการสนับสนุน ส่งเสริมให้ท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาได้ และการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาท้องถิ่น

จากหลักการจัดการศึกษาท้องถิ่นที่กล่าวมาข้างต้น มีแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาท้องถิ่น ดังนี้ กระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่และความรับผิดชอบควบคุมส่งเสริมและพัฒนาในด้านธุรการเกี่ยวกับนโยบาย และการจัดการศึกษาของท้องถิ่นให้เป็นไปตามเป้าหมาย จัดสรรเงินอุดหนุนจากรัฐบาลเป็นหน่วยประสานงานกับหน่วยราชการอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้คำแนะนำส่งเสริมและช่วยเหลือหน่วยการปกครองท้องถิ่นในการแก้ปัญหา อุปสรรคและข้อขัดข้องต่างๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่รับผิดชอบด้านวิชาการ มาตรฐานการศึกษา การกำหนดหลักสูตรแกนกลาง และคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น (ก.อ.) มีหน้าที่ส่งเสริมและวางนโยบาย กำหนดมาตรฐานด้านการบริหารงานบุคคล เช่น การบรรจุแต่งตั้ง กำหนดตำแหน่งและวินัยของพนักงานครูของท้องถิ่น

2.2 แนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กระทรวงมหาดไทย ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับดูแล ส่งเสริมสนับสนุน การบริหารการปกครองท้องถิ่นได้จัดทำแนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2545-2559 ขึ้น โดยกระทรวงมหาดไทย (2544) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการบริหารและจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

2.2.1 วิสัยทัศน์

จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและศักยภาพคนในท้องถิ่นให้มีคุณลักษณะที่สามารถบูรณาการ วิถีชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของสังคมและประเทศชาติตามหลักแห่งการปกครองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น

2.2.2 การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครอง (2549) ได้กำหนดภารกิจในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ 7 ภารกิจ ได้แก่

2.2.2.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความพร้อมแก่เด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา อย่างเหมาะสมตามวัยเต็มตามศักยภาพ และมาตรฐานการศึกษา และพร้อมเข้ารับการศึกษาระดับชั้นพื้นฐานต่อไป

2.2.2.2 ปฐมวัย

จัดการศึกษาให้เด็กปฐมวัย มีการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรมที่พึงประสงค์ อยู่ร่วมในสังคมอย่างปกติสุขให้มีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2.2.3 การศึกษาภาคบังคับ

จัดการศึกษาภาคบังคับอย่างทั่วถึงมีคุณภาพ และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

2.2.2.4 การจัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 4 และอาชีวศึกษา

จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนาคคน อาชีพ สังคม ตามมาตรฐานการศึกษา เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันระดับประเทศและนานาชาติ

2.2.2.5 การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย

จัดการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยให้ท้องถิ่นเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตก้าวทันเทคโนโลยี มีเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งสู่คุณภาพชีวิตที่ดี

2.2.2.6 ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ กิจกรรมเด็ก เยาวชนและประชาชน

ส่งเสริมสนับสนุนการกีฬานันทนาการ กิจกรรมเด็ก เยาวชนและประชาชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม ประกอบด้วย 3 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมกีฬา นันทนาการ กิจกรรมเด็กเยาวชนและประชาชน ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรมและจิตสาธารณะ และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การรณรงค์ป้องกันพื้นที่ปลอดภัยติด โรคเอดส์ อบายมุขและโรคติดต่อร้ายแรง

2.2.2.7 ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ส่งเสริมสนับสนุน อนุรักษ์ ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์ความเป็นไทย และวิถีชีวิตของท้องถิ่น เกิดความสมานฉันท์อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขและยั่งยืน ประกอบด้วย 2 ประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 บำรุงรักษา ส่งเสริมและอนุรักษ์สถาบันศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดสังคมภูมิปัญญาแห่งการเรียนรู้และสังคมที่เอื้ออาทรต่อกัน สืบทอดวัฒนธรรม ความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ความเป็นไทยและวิถีชีวิตของท้องถิ่น และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาและส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ และกิจกรรมพัฒนาสังคม

2.2.3 วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2549) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาท้องถิ่น เพื่อให้การดำเนินการจัดการศึกษาท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ ดังนี้

2.2.3.1 เพื่อให้เด็กปฐมวัย ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการและเตรียมความพร้อมทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ให้มีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2.3.2 เพื่อให้เด็กที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์การศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนในเขตความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานครบตามหลักสูตรอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

2.2.3.3 เพื่อพัฒนาการดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์ เป็นไปตามมาตรฐานที่รัฐกำหนดและ

ตรงตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยมุ่งพัฒนาให้เกิดความสมดุลทั้งทางด้านปัญญา จิตใจ ร่างกาย สังคม ระดับความคิด ค่านิยม และพฤติกรรม ซึ่งเน้นวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายและให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2.3.4 เพื่อให้การจัดการศึกษาของท้องถิ่น โดยดำเนินการตามความต้องการและคำนึงถึงการมีส่วนร่วม การสนับสนุนของบุคคล ครอบครัว ชุมชน เอกชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และประชาชนในท้องถิ่นในการจัดการศึกษาทุกระดับตามศักยภาพและความสามารถของท้องถิ่น

2.2.3.5 เพื่อส่งเสริมให้เด็กเยาวชนและประชาชนในท้องถิ่นได้ออกกำลังกายและฝึกฝนกีฬา ร่วมกิจกรรมนันทนาการ และกิจกรรมพัฒนาเยาวชน เพื่อพัฒนาให้เป็นคนที่มีคุณภาพ ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ และสังคม โดยมีความตระหนักในคุณค่าของการกีฬา นันทนาการ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเด็กเยาวชน ไปในแนวทางที่ถูกต้อง ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

2.2.3.6 เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในการสร้างและพัฒนาอาชีพ เพื่อคุณภาพชีวิตโดยเฉพาะในกลุ่มผู้ขาดโอกาส ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการทุพพลภาพ ซึ่งเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการประกอบอาชีพ ให้มีงานทำไม่เป็นการแก่สังคม

2.2.3.7 เพื่อบำรุงการศาสนาและอนุรักษ์ บำรุงรักษาศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ความเป็นไทย

2.2.4 นโยบายด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย

จัดการศึกษาให้เด็กปฐมวัยได้เข้ารับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในท้องถิ่น มีสิทธิและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย

2.2.5 เป้าหมาย

2.2.5.1 เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2.5.2 บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นในท้องถิ่น มีสิทธิและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย

2.2.6 มาตรการ

2.2.6.1 จัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน หรือ ศูนย์การเรียนรู้

2.2.6.2 ดำเนินการและหรือส่งเสริม สนับสนุน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูให้การศึกษาแก่บุตร บุคคลที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบให้

ได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จริยธรรมและสามารถจัดการศึกษาปฐมวัยได้ตามต้องการและเหมาะสม

2.3 การดำเนินการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

จิระพันธุ์ พูลพัฒน์ (2547) ได้เสนอข้อมูลว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้เข้ามาดูแลการจัดตั้งและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเป็นระบบ และมีความชัดเจนในกระบวนการดำเนินการ ด้วยบทบาทขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงได้มีการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และขั้นตอนการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

2.3.1 นโยบาย

จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (อายุ 3-5 ปี) ด้วยความร่วมมือของชุมชน เพื่อกระจายโอกาสการเตรียมความพร้อม และพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา อย่างเหมาะสมตามวัยและเต็มตามศักยภาพ ตลอดจนเพื่อแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง และเป็นพื้นฐานของการศึกษาระดับสูงขึ้นไป

2.3.2 เป้าหมาย

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งและบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพตามความต้องการและด้วยความร่วมมือของชุมชน

2.3.3 วัตถุประสงค์

2.3.3.1 เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้รับการดูแลที่ถูกสุขลักษณะ และได้รับการฝึกฝนพัฒนาตามวัยและเต็มศักยภาพ

2.3.3.2 เพื่อพัฒนาความพร้อมของเด็กทุกๆ ด้านแบบองค์รวม ตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

2.3.3.3 เพื่อกระตุ้นให้ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดและพัฒนาความพร้อมของเด็กก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา ตลอดจนส่งเสริมให้ครอบครัวเป็นฐานในการเลี้ยงดู และพัฒนาเด็กอย่างถูกวิธี

2.3.3.4 เพื่อส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือระหว่างองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนให้สามารถร่วมกันวางแผนและดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้

2.3.3.5 เพื่อแบ่งเบาภาระการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยให้สามารถออกไปประกอบอาชีพได้โดยสะดวก และเป็นการกระจายโอกาสการพัฒนาความพร้อมให้เด็กทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง

2.3.3.6 เพื่อให้การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคุณภาพ

2.3.3.7 การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

เพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพของแต่ละพื้นที่และเป็นไปตามระเบียบปฏิบัติขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรดำเนินการ ดังนี้

1) สำรวจความต้องการของชุมชน

ต่อไปนี้เป็น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการสำรวจความต้องการของชุมชนในประเด็น

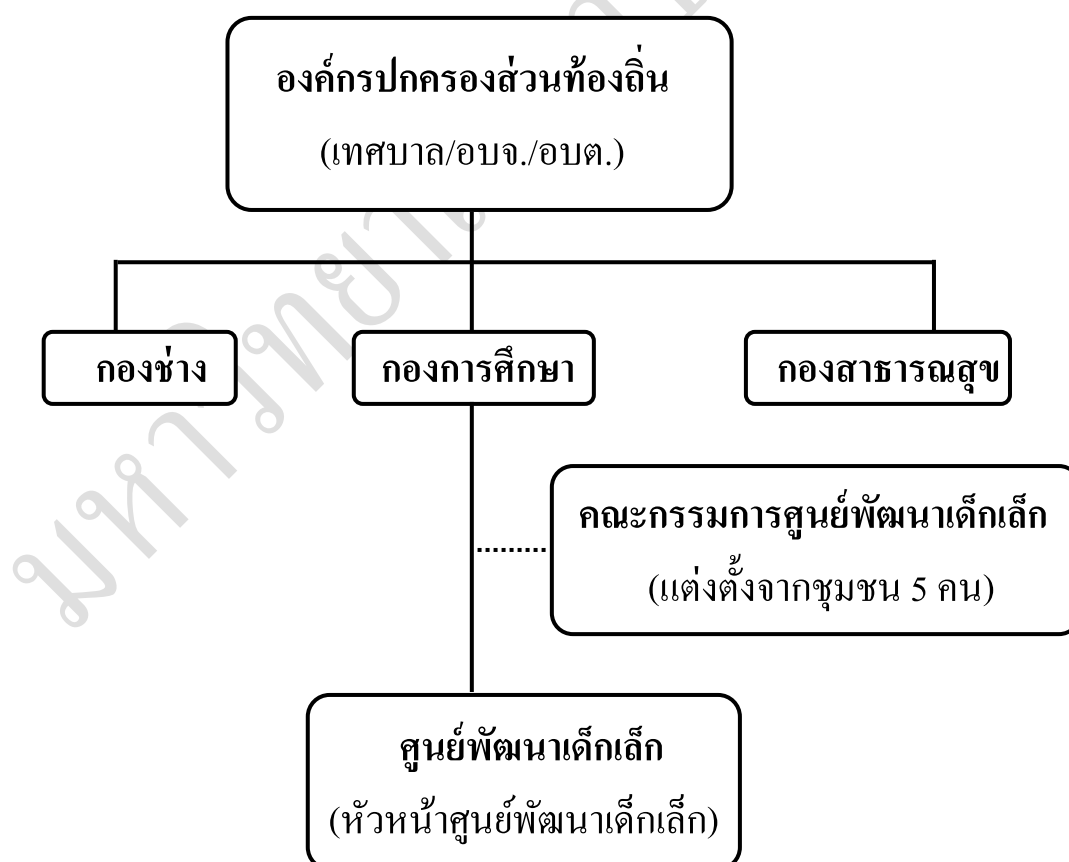
- 1.1) ความต้องการให้จัดตั้งศูนย์ฯ
- 1.2) ความต้องการในการส่งเสริมเด็กเข้าเรียน
- 1.3) สิ่งที่ต้องการให้ศูนย์ฯ จัดบริการ ฯลฯ

2) พิจารณาเลือกรูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความเหมาะสมของ

แต่ละพื้นที่

เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความหลากหลายในศักยภาพด้านทรัพยากรและเศรษฐกิจ การกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงอาจแตกต่างกันตามลักษณะสภาพของชุมชนและความพร้อมด้านทรัพยากรบุคคล สถานที่ และเศรษฐกิจของแต่ละพื้นที่ จึงได้นำเสนอรูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไว้ 2 รูปแบบ (กรมการปกครอง, 2545) คือ

รูปแบบที่ 1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้บริหารจัดการ

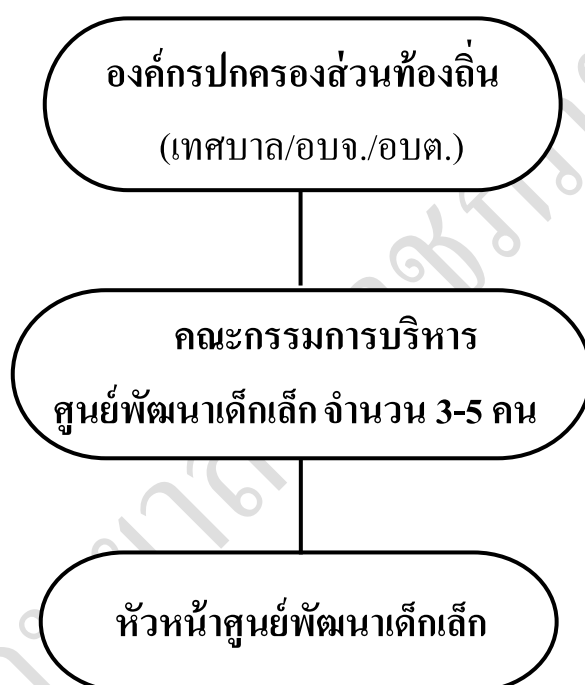

โครงสร้างนี้เหมาะสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอัตรากำลังบุคลากรทางการศึกษาเพียงพอ รูปแบบนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดตั้งและรับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

โดยจัดหาหรือจัดจ้างบุคลากรทางการศึกษาเป็นหัวหน้าศูนย์และแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

หัวหน้าศูนย์ฯเป็นผู้บริหารจัดการศูนย์ฯ และดำเนินการเลือกตั้งหรือจัดให้มีการคัดเลือกคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และคณะกรรมการศูนย์ฯ พิจารณากำหนดจำนวนตามความเหมาะสม แต่จะต้องประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนกลุ่มองค์กรประชาชน ผู้แทนผู้ประกอบการ ผู้แทนครู อย่างละไม่น้อยกว่า 1 คน โดยมีหัวหน้าศูนย์ฯ เป็นเลขานุการ

รูปแบบที่ 2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งมอบหมายให้ผู้แทนชุมชนเป็นผู้บริหารจัดการ

โครงสร้างนี้เหมาะสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความจำกัดด้านอัตรากำลังบุคลากรทางการศึกษา รูปแบบนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดตั้งและรับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยคัดเลือกผู้แทนชุมชนทำหน้าที่บริหารจัดการศูนย์ฯ

คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯทำหน้าที่กำกับการบริหารจัดการศูนย์ฯให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยสมาชิก 5-7 คน คัดเลือกจากชุมชนทำหน้าที่เป็นประธาน รองประธาน เภรัณญิก โดยจะต้องมีผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาและผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย และให้หัวหน้าศูนย์ฯ เป็นเลขานุการโดยตำแหน่ง ให้มีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี และจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการอย่างน้อย เดือนละ 1 ครั้ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถตั้งค่าตอบแทนสำหรับคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ ได้ตามความเหมาะสมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3) จัดทำแผนงานการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และจัดทำบัญชีขอความเห็นชอบสภาท้องถิ่น

เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาเลือกรูปแบบในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความพร้อม และความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนแล้วให้จัดทำแผนงานการจัดตั้งศูนย์ฯ ตามแบบฟอร์มแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อนำเข้าแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจัดทำบัญชีเพื่อขอรับความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น

4) จัดทำโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเสนอขออนุมัติงบประมาณจากผู้มีอำนาจอนุมัติ

5) จัดทำระเบียบ/ข้อบังคับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าด้วยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำระเบียบหรือข้อบังคับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าด้วยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6) จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปิดประกาศให้สาธารณชนทราบ

กระทรวงมหาดไทย เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาประเทศชาติ จึงได้มอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการสนับสนุนในการจัดตั้งและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งในปัจจุบันมีความต้องการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นจำนวนมาก เนื่องจากผู้ปกครองต้องไปทำงาน จึงมีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้นเพื่อรองรับความต้องการของผู้ปกครอง และแบ่งเบาภาระในเรื่องของค่าใช้จ่าย และมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางส่วนที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจจากหน่วยงานต่างๆ เข้ามาอยู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีเป้าหมายเพื่อการเตรียมความพร้อมเด็กให้ได้รับการดูแลอย่างถูกต้องเหมาะสม และให้การศึกษาแก่เด็กให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างองค์รวม ภายใต้ความร่วมมือจากชุมชน โดยผู้ดูแลเด็กเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากผู้ดูแลเด็กเป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการให้การดูแลเด็กตลอดเวลาที่เด็กอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.4 คุณสมบัติ บทบาทและหน้าที่ของผู้ดูแลเด็ก

ผู้ดูแลเด็ก นับว่าเป็นบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย ที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นอย่างมาก เพราะเป็นผู้ที่มีบทบาทในการจัดประสบการณ์ ให้ดูแล อบรมเลี้ยงดูเด็กที่เข้ามาใช้บริการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็กจึงเปรียบเสมือนเป็นมารดา พี่เลี้ยง ครู และเพื่อนของเด็ก โดยในทุกบทบาทหน้าที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเด็กทั้งในด้านของพัฒนาการและการเรียนรู้ ดังนั้นผู้ดูแลเด็กจึงต้องเป็นผู้มีจิตใจรักเด็ก มีลักษณะนิสัยอ่อนโยน โอบอ้อมอารี มีความเมตตา กรุณา และมีความศรัทธาในวิชาชีพครู

1.4.1 คุณสมบัติของผู้ดูแลเด็ก

ผู้ดูแลเด็กเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กในช่วงที่เด็กเข้ามารับการดูแลอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต้องพูดคุยสื่อสารกับเด็กตลอดเวลา เป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และส่งเสริมพัฒนาการในด้านต่างๆ ของเด็ก ดังนั้นผู้ดูแลเด็กในฐานะเป็นบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย จึงควรที่จะเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ มีผู้กล่าวถึงคุณสมบัติของบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

Keister (1997) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติเฉพาะของบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย สรุปดังนี้

1. เป็นผู้ที่คำนึงถึงความสำคัญของเด็ก
2. เป็นผู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก
3. เอาใจใส่ในสิ่งที่เด็กกำลังเรียนรู้
4. พูดคุยและเล่นกับเด็กอย่างสม่ำเสมอ
5. ไวต่อความต้องการของเด็ก
6. ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนเด็กในขณะที่เด็กกำลังเรียนรู้ในทักษะด้าน

ต่างๆ

7. รู้วิธีการที่จะทำให้เด็กเรียนรู้อย่างมีความสุข

กระทรวงมหาดไทย (2547) โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ดูแลเด็กไว้ในมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านบุคลากร และการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนี้

1. มีคุณสมบัติทั่วไป และคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งตามมาตรฐานทั่วไปที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด

2. ไม่เป็นผู้ที่มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี
3. ไม่มีประวัติการกระทำผิดต่อเด็ก หรือละเมิดสิทธิเด็ก
4. ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

5. แพทย์ให้การรับรองว่ามีสุขภาพจิตดี สุขภาพแข็งแรง ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง ไม่เป็นผู้วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ และไม่เป็นผู้ติดสารเสพติด

6. มีระดับวุฒิภาวะ และบุคลิกลักษณะเหมาะสม ทั้งด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม มีความตั้งใจปฏิบัติงานด้วยความรัก ความอ่อนโยน เอื้อต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลเด็กเล็กอย่างเหมาะสม

7. เป็นบุคคลที่มีความรักเด็ก มีอุปนิสัยสุ่มเยือกเย็น และมีความขยันอดทน

8. มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี

1.4.2 บทบาทและหน้าที่ของผู้ดูแลเด็ก

ผู้ดูแลเด็กเป็นผู้ที่มีบทบาทและหน้าที่สำคัญเป็นอย่างมากในการให้การดูแลและให้การศึกษาแก่เด็กที่เข้ามารับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็กมีบทบาทหน้าที่เปรียบเสมือนครูปฐมวัยในสถานศึกษาปฐมวัย ซึ่งมีผู้เสนอบทบาทและหน้าที่ ดังนี้

Fabian (2002) เสนอบทบาทของครูปฐมวัย ซึ่งสามารถสรุปเพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้ดูแลเด็ก ได้ดังนี้

1. เริ่มต้นด้วยการเรียนรู้ถึงความเป็นมาที่หลากหลายของเด็กแต่ละคน และประสบการณ์ในด้านต่างๆ ของเด็ก
2. ช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวและเรียนรู้ในการที่จะเป็นนักเรียน
3. จัดระดับการเรียนรู้ของเด็กและมีการพูดคุยกับเด็กเป็นรายบุคคลเพื่อให้ทราบถึงเรื่องราวต่างๆ
4. ศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเชื่อมต่อการศึกษาระดับต่อไป
5. มีการวางแผนที่จะเตรียมตัวเป็นผู้ให้การตอบสนองความต้องการของเด็กและควบคุมกิจกรรมต่างๆ
6. ทำงานร่วมกับผู้ปกครองในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับเด็ก
7. เข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาของเด็กปฐมวัย

ราศี ทองสวัสดิ์ (2542) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ในการจัดประสบการณ์ของครูปฐมวัย ดังนี้

1. ทำความเข้าใจหลักสูตรหรือแนวการจัดประสบการณ์ เพื่อให้ทราบว่าขอบข่ายของการพัฒนาการแต่ละด้านนั้นมุ่งจุดมุ่งหมายให้เด็กได้พัฒนาในเรื่องไหน เพียงไร ทั้งนี้ผู้สอนจะได้ทราบว่าตนเองได้จัดประสบการณ์ให้แก่เด็กครบถ้วนหรือไม่เพียงใด หากไม่ครบจะได้จัดเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. ศึกษาแผนการจัดประสบการณ์ว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร ครูจะต้องสอนตามเอกสาร ตอนใดบ้าง กิจกรรมใดจะจัดแก่เด็กอย่างไร มีจุดมุ่งหมายให้เด็กได้รับประโยชน์อย่างไร
3. จัดทำบันทึกการสอน ปกติแผนการสอนหรือแผนการจัดประสบการณ์ที่จัดให้แก่เด็กนั้นมักจะกล่าวเป็นกลางๆ ว่า จะทำกิจกรรมอย่างไร ใช้สื่ออะไร เมื่อนำมาใช้อาจมีบางตอนไม่เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนหรือท้องถิ่น เหตุการณ์หรือวัสดุอุปกรณ์ที่ครูจะสามารถหาได้ จำเป็นต้องปรับกิจกรรมหรือวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อมที่จะใช้จัดกิจกรรมแก่เด็ก ดังนั้น การจัดทำบันทึกการสอนจะเป็นการเตรียมกิจกรรมหรือสื่อที่ปรับไปแล้วให้พร้อมที่จะใช้สอนได้ทันที หากไม่มีแผน

การจัดประสบการณ์ที่มีผู้จัดทำไว้แล้วใช้ ครูจะต้องศึกษาวิธีการจัดทำด้วยตนเองว่าจะจัดกิจกรรมอย่างไร สอนอย่างไรเด็กจึงจะได้ประโยชน์สูงสุด

4. จัดหาหรือจัดทำสื่อต่างๆ

5. ส่งเสริมความเจริญเติบโตด้านต่างๆ ของเด็กได้รับการส่งเสริมที่ถูกต้อง เด็กจะมีร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ จิตใจดี สติปัญญาเฉลียวฉลาด สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี การที่จะส่งเสริมให้เจริญเติบโตทุกด้านนั้นครูจะต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็กและเรื่องพัฒนาการของเด็กอย่างดี

6. ปลุกฝังนิสัยที่ดีงาม เด็กเล็กอายุหนึ่งขวบจนถึงห้าขวบนี้เป็นระยะสำคัญที่สุดของชาติ สิ่งใดที่เห็นและได้ทำจะปลุกฝังนิสัยของเด็ก ถ้าบังเอิญสิ่งที่เด็กได้พบเห็นและกระทำนั้นเป็นสิ่งไม่ดีงาม สิ่งนั้นจะซึมซาบอยู่ในนิสัยของเด็กยากต่อการแก้ไขขัดเกลา และถ้าเด็กพบเห็นสิ่งที่ดีงาม ได้ฝึกหัดและกระทำ เด็กจะมีนิสัยที่ดีติดตัวเด็กตลอดไป สิ่งใดดีครูจะต้องฝึกหัดให้เด็กทำ เป็นต้นว่าการหัดเด็กรู้จักเก็บสิ่งของให้เป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นต้น นอกจากตัวครูแล้ว สิ่งแวดล้อมเด็กมีส่วนในการปลุกฝังนิสัยให้แก่เด็ก ครูอนุบาลจึงต้องระมัดระวังบุคลิกตัวครูเองอย่างยิ่ง เพราะเด็กจะยึดครูเป็นแบบอย่าง ซึ่งเด็กพบเห็นอยู่ทุกวัน เหล่านี้จะฝังและซึมซับจนเกิดเป็นนิสัย

7. ขัดเกลานิสัยที่ไม่ดี เด็กเล็กๆ ทุกคนที่อยู่ในชั้นอนุบาลจะมีนิสัยแตกต่างกัน บางคนขี้โมโห บางคนดื้อ การที่เด็กมีนิสัยเช่นนี้เพราะผู้ใหญ่ที่อยู่กับเด็กอาจตามใจเด็กเกินไปด้วยความรัก ครูอนุบาลอาจจะพบเด็กในความรับผิดชอบของตนมีสภาพอย่างนี้ หน้าที่ของครู คือ จะต้องขัดเกลาให้สิ่งที่ไม่ดีหมดไป การขัดเกลานิสัยนั้นต้องใช้เวลานานและครูต้องดูแล ฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ ครูต้องมีความอดทน เมตตาปราณีต่อเด็ก เข้าใจปัญหาและสาเหตุของเด็ก จึงจะช่วยขัดเกลานิสัยเด็กได้

8. การเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก ครูอนุบาลมีหน้าที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ เตรียมสภาพของร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาแก่เด็กให้พร้อมที่จะรับการศึกษาในชั้นต่อไป

9. ให้เด็กมีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับวัย เด็กทุกคนมีความอยากรู้อยากเห็นอยู่เสมอ แต่ผู้ใหญ่มักจะมองว่าเด็กชอบทำลายของ แต่แท้จริงแล้วเด็กต้องการเรียนรู้ในสิ่งนั้น สิ่ง que เด็กต้องการรู้นั้น คือ สิ่ง que เด็กพบเห็นตามธรรมชาติ สิ่งที่อยู่รอบตัวเด็ก เด็กต้องการคำตอบง่ายๆ ไม่ลึกซึ้ง ทุกอย่าง que เด็กเรียนรู้้นั้นต้องเป็นสิ่งที่ง่ายและเหมาะสมกับวัยของเด็ก และมีประโยชน์ต่อเด็ก สิ่งนั้นควรเป็นความรู้พื้นฐานของเด็ก เป็นสิ่งที่เด็กเห็นได้กระทำได้ เด็กจึงจะเข้าใจได้จริง

ผู้ดูแลเด็กเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญสำหรับการพัฒนาเด็ก ผู้ดูแลเด็กเปรียบเสมือนพ่อแม่คนที่สองของเด็ก ผู้ดูแลเด็กควรที่จะเป็นผู้ที่มีศักยภาพในการให้การดูแลเด็ก มีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการให้การเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

3. การจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม

3.1.1 แนวคิดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม (Multicultural Education)

แนวคิดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมเป็นแนวคิดที่มาจากแนวคิดพหุวัฒนธรรม Multicultural หรือ พหุสังคม Multisocial ซึ่งแนวคิดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมนี้ ถูกนำไปใช้เป็นแนวคิดพื้นฐานในการจัดการศึกษาในชุมชนที่มีลักษณะ พหุวัฒนธรรม ทั้งที่มีหลายกลุ่มวัฒนธรรมอยู่ร่วมกัน ดังเช่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ประกอบไปด้วย กลุ่มวัฒนธรรมไทยมุสลิมภาคใต้ไทยถิ่นใต้ และไทยเชื้อสายจีนที่ต้องเรียนรู้การอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์และเรียนรู้การอยู่ร่วมกับคนไทยกลุ่มต่างๆ ในฐานะของความเป็นคนไทยโดยมีวัฒนธรรมไทยกลางเป็นวัฒนธรรมหลักประจำชาตินอกจากนี้ยังมีชุมชนที่มีลักษณะที่เป็นชนกลุ่มน้อย ดังเช่น ชาวเล ชาวเขา ชาวซาไก หรือแม้กระทั่งกลุ่มเด็กพิเศษ เด็กด้อยโอกาสประเภทต่างๆ ที่มีวัฒนธรรมตามวิถีชีวิตของตนเองมีภาษาที่ใช้สื่อสารภายในกลุ่มของคนที่ต้องเรียนรู้การอยู่ร่วมกับคนอื่นๆ ในประเทศไทย โดยมีวัฒนธรรมไทยกลางเป็นวัฒนธรรมหลักของประเทศเช่นกัน

3.1.2 ความหมายและแนวคิดของการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม

คอร์ตีส (Cortes,1996) กล่าวว่า “การศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม” หมายถึง กระบวนการที่ครูได้ช่วยเตรียมผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมให้อยู่ด้วยความเข้าใจ มีความร่วมมือ ร่วมใจกันมองเห็นประโยชน์ที่แท้จริงในการพึ่งพาอาศัยกัน ความเสียสละและยุติธรรม การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมนั้นไม่ได้ต้องการนำไปสู่ความแตกแยก การพัฒนาความเข้าใจกัน การพึ่งพาอาศัยระหว่างกลุ่มคน โดยอาศัยการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่าการแบ่งแยกทางสังคมนั้น เกิดจากการขาดวิจารณ์ของคนที่การศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมจำเป็นสำหรับทุกโรงเรียน ไม่ใช่เพียงโรงเรียนที่มีเด็ก และ/หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมเท่านั้น เพราะทั้งนักเรียน และทุกๆ คนจำเป็นต้องแลกเปลี่ยนความหลากหลายทางวัฒนธรรมในชาติเดียวกัน เพื่อความเข้าใจกันและพึ่งพาอาศัย ดังนั้นโรงเรียนจึงควรเปิดโอกาสให้นักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้ขยายขอบเขตของความหลากหลายทางวัฒนธรรมจากสิ่งที่ใกล้ชิดออกไปสู่สิ่งที่ไกลตัว

โรงเรียนทุกโรงเรียนจำเป็นต้องมีการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะถ้านักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาไม่ได้เรียนรู้เรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรมจากกิจกรรมของโรงเรียน ก็เรียนสิ่งเหล่านี้จากภายนอกในสังคม ซึ่งทุก ๆ คนจะได้ประสบกับความหลากหลายของมนุษย์ตลอดชีวิต ดังที่ชาวไทยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งที่มีลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของตนเอง จำเป็นต้องอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม (Multicultural Education) เพื่อให้โรงเรียนสามารถจัดการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนและชุมชน

แบงค์ส และแบงค์ (Banks and Banks,1994) ได้ให้ความหมายของการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมไว้ว่า การศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมเป็นแนวคิดในการปฏิรูปการศึกษา และเป็น

กระบวนการที่มีเป้าหมายสำคัญเพื่อที่จะเปลี่ยนโครงสร้างสถาบันการศึกษา เพื่อให้นักเรียนแต่ละเพศ นักเรียนพิเศษ นักเรียนกลุ่มเชื้อสายต่างๆ กลุ่มสีผิว กลุ่มวัฒนธรรมทั้งหลายได้มีความเสมอภาคกันในด้านความสำเร็จในการเรียน

สรุปได้ว่า การศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม หมายถึง การจัดการศึกษาที่มุ่งให้ทุกคนยอมรับและเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมตนเองและวัฒนธรรมอื่นๆ มีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมตนเอง และภาคภูมิใจที่ได้เรียนรู้วัฒนธรรมอื่นๆ และรู้จักการเลือกใช้ความรู้ให้เหมาะสม

3.1.3 เป้าหมาย

3.1.3.1 เป้าหมายของการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมตามแนวคิดของเบรูธ และแมนนิ่ง (Baruth and Manning, 1992) ได้กล่าวถึงเป้าหมายของพหุวัฒนธรรมที่ควรทำให้คนทุกคนคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้ คือ

- 1) สำนึกเข้าใจ และยอมรับนับถือในธรรมชาติของความแตกต่างและคล้ายคลึงในระหว่างวัฒนธรรมต่างๆ
- 2) รู้ถึงความแตกต่างที่มีอยู่ภายในครอบครัวต่างๆ ที่มีทั้งความเหมือนและความแตกต่างทางวัฒนธรรม
- 3) พัฒนาเจตคติที่ดีต่อเชื้อสายของบุคคล ยอมรับและใช้ภูมิหลังทางวัฒนธรรมเป็นแรงจูงใจเกื้อหนุนให้มีความสำคัญต่อสังคม
- 4) จัดและพัฒนาประสบการณ์ที่เหมาะสมที่จะช่วยให้เด็กๆ มีการพัฒนาที่ดีขึ้นทั้งด้านทักษะความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่จำเป็นต้องอาศัยอยู่ในสังคมที่มีเชื้อสายและวัฒนธรรมที่หลากหลาย

3.1.3.2 เป้าหมายของการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมตามระดับการพัฒนานักเรียนของทฤษฎีการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมของแบงค์ (Banks, 1994) ที่กล่าวไว้ 6 ระดับ ดังนี้

- 1) ระดับที่ 1 กลุ่มหลังวัฒนธรรมตนเอง ปฏิเสธวัฒนธรรมอื่น
- 2) ระดับที่ 2 กลุ่มหลังวัฒนธรรมอื่น ปฏิเสธวัฒนธรรมตนเอง
- 3) ระดับที่ 3 ยอมรับและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมตนเอง
- 4) ระดับที่ 4 ยอมรับและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมตนเองและวัฒนธรรมอื่น
- 5) ระดับที่ 5 สะท้อนความหลากหลายทางวัฒนธรรมและแสดงออกถึงความเป็นของชาติของตน
- 6) ระดับที่ 6 สะท้อนความเป็นชาติของตนและมนุษย์โลก

สรุปได้ว่า เป้าหมายของการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม เป็นการนำพาผู้เรียนไปสู่สังคมสมานฉันท์ที่เป็นสังคมแห่งการถักทอพลังของความแตกต่างสู่การปรองดองประสานกลมกลืนกันของคนทุกคน

3.2 คุณภาพการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

มูลนิธิสุข – แก้ว แก้วแดง ได้นำเสนอเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไว้ในรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่อง “โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” (2533 : 11-14) ไว้ดังนี้

การจัดการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังมีสภาพปัญหาที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศ เนื่องจากความแตกต่างด้านเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ปัญหาความยากจนของประชาชน โดยเฉพาะปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการศึกษาเป็นอย่างมากถึงแม้ฝ่ายรัฐโดยกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยที่เกี่ยวข้องจะได้พยายามพัฒนาการศึกษาในพื้นที่มาอย่างต่อเนื่อง แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในพื้นที่ดังกล่าวก็ยังคงอยู่ในระดับต่ำกว่าภาพรวมของประเทศ แม้ว่าในระยะหลังมานี้การเผาโรงเรียนจะลดลงไปบ้าง แต่เหตุการณ์การลอบทำร้ายครู ทหาร ตำรวจ และผู้บริสุทธิ์โดยวิธีการต่าง ๆ ยังคงเกิดขึ้นไม่หยุดหย่อน ส่งผลกระทบต่อขวัญกำลังใจของครู และบุคลากรทางการศึกษา และจำนวนนักเรียนในโรงเรียนของรัฐยังคงมีสัดส่วนน้อยกว่าภาคเอกชน และมีแนวโน้มว่าจำนวนผู้เรียนจะลดลงทุกปี ในขณะที่จำนวนนักเรียนที่เข้าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างมาก

มีงานวิจัยหลายชิ้นที่ชี้ให้เห็นว่าการศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีคุณภาพต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของประเทศ และต่ำที่สุดในประเทศ

อมรวิรัช นาคกรรพ ได้กล่าวไว้ใน “วิกฤตคุณภาพการศึกษา ประชาชาติในความเสี่ยง” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2552) ว่าเกิดวิกฤตคุณภาพการศึกษาอย่างรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีโรงเรียนถูกเผาทำลายถึง 222 แห่งในรอบ 40 เดือน มีครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตเกือบ 300 คน โรงเรียนต้องปิดการสอนปีละ 30-40 วัน หรือคิดเป็นร้อยละ 20 ของเวลาเรียนทั้งหมด ส่งผลให้ปัญหาคุณภาพและประสิทธิภาพในพื้นที่ประสบวิกฤตเป็นเวลานาน โดยคะแนนผลการทดสอบ National Test (NT) ปี 2547 โดยเฉลี่ยต่ำกว่ามาตรฐานและต่ำที่สุดของประเทศ ในส่วนของคะแนน O-net ก็พบว่า 3 จังหวัดอยู่ในลำดับสุดท้ายของประเทศ นอกจากนี้โรงเรียนในพื้นที่ยังเผชิญปัญหาขาดแคลนครูอย่างรุนแรงจากการที่มีครูย้ายออกจากพื้นที่จำนวนมาก ด้านความพร้อมในปัจจัยพื้นฐานก็มีน้อย โรงเรียนที่มีระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงมีเพียงร้อยละ 10 เท่านั้น และเนื่องจากร้อยละ 80 ของนักเรียนในพื้นที่เป็นเด็กมุสลิมซึ่งใช้ภาษาอาหรับเป็นภาษาแม่จึงใช้ภาษาไทยได้น้อย

ในกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) ที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบแล้ว ได้กำหนดนโยบายยุทธศาสตร์ส่งเสริมการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เป็นกลไกเสริมสร้างสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย บนพื้นฐานของความหลากหลายทางวัฒนธรรมและความเป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงจัดประชุมสัมมนาระดมความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้

แผนพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. 2552-2555) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพการศึกษา ในเรื่องการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาไว้ในข้อ 1.6.5 ว่า เปิดโอกาสให้ครูจากสถานศึกษาเอกชนได้ร่วมรับการพัฒนากับครูโรงเรียนของรัฐมากขึ้น

ในการสัมมนาเรื่อง “การพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2552) พบว่าขณะนี้ มีโครงการต่าง ๆ มากมายเพื่อพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น โครงการวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้ท้องถิ่นของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) โครงการความร่วมมือระหว่าง สกว. กับกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการลงทุนร่วมกันปีละ 30 ล้านบาท มีโรงเรียนเครือข่ายวิจัยประมาณ 150 โรงเรียน มีครูและนักเรียนเข้าร่วมโครงการจำนวนมาก เช่น โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โครงการพัฒนาศักยภาพการศึกษาด้วยการจัดการความรู้ (KM) โครงการถอดบทเรียนเครือข่ายครอบครัว โครงการทำสื่อจริยธรรม ฉะนั้นการพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรทำบนฐานเดิมที่มีการขับเคลื่อนอยู่แล้ว และถอดบทเรียนที่ผ่านมาในรอบ 2-3 ปี ให้ชัด นอกจากนี้ ควรทำบนฐานข้อมูล เช่น รัฐต้องการทุ่มเรื่องเทคโนโลยี แต่จากการสำรวจในปี 2550 พบว่า มีครูเพียงร้อยละ 23 ที่ใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (อีเมล) ร้อยละ 29 ใช้คอมพิวเตอร์ ประกอบการสอน ซึ่งเป็นตัวเลขที่ต้องพิจารณาให้ดีกว่าจะทำเว็บไซต์หรือ blog KM ทางอีเมลได้หรือไม่

อย่างไรก็ดี ปัญหาที่เป็นวิกฤติซ้ำซากของการศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังคงหนีไม่พ้นเรื่องความไม่ปลอดภัยจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ทำให้ต้องปิดโรงเรียนบ่อยครั้ง และยังมีปัญหาเรื่องการขาดแคลนครู ซึ่งส่งผลให้เด็กจำนวนมากอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กในกลุ่มวิชาหลัก ได้แก่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยของภาคใต้ทั้งหมด และตัวเลขผลการสอบ O-net ของจังหวัดภาคใต้ โดยเฉพาะ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ลำดับสุดท้ายของประเทศ คือ 74 , 75 , และ 76 นอกจากนี้ ผลการสำรวจนักเรียนในช่วงชั้นปีที่ 1 (ประถมศึกษาปีที่ 3) ในปี 2550 พบว่า เด็กอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ถึง 11,073 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 30.82

ข้อเสนอแนะสำคัญๆ จากการสัมมนาได้แก่ 1. ด้านการบริหารจัดการควรแยกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามาเป็น สข. จังหวัด และ สข.อำเภอ ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อกำกับดูแลโรงเรียนเอกชนโดยตรง รวมทั้งควรมีคณะกรรมการพัฒนาการศึกษาระดับจังหวัดและอำเภอ 2. โอกาสและการมีงานทำ การศึกษาควรบูรณาการระหว่าง กศน. อาชีวศึกษา และวิทยาลัยชุมชน เพื่อรองรับโอกาสทางการศึกษาและการมีงานทำของเยาวชน 3. การติดตามและประเมินผลคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาควรมีระบบการตรวจสอบ นิเทศและติดตามการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มากขึ้น 4. ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีปัญหาครูขาดบางวิชาและครูไม่ได้รับการพัฒนา 5. การจัดการเรียนการสอน ควรจัดให้มีเวทีแสดงความรู้ความสามารถในท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการพัฒนางานวิชาการและนันทนาการ 6. หลักสูตรการเรียนการสอน ควรปรับปรุงให้มีการสอนระบบสองภาษา คือ ภาษาไทยและภาษามลายู และสอนวิชาการควบคู่ไปกับการสอนศาสนา 7. การอุดหนุน

งบประมาณ รัฐควรคำนึงถึงภาระงานของครูในสถานศึกษา แต่ละประเภทและให้การอุดหนุนอย่างเหมาะสม 8. การมีส่วนร่วมของประชาชน ควรเปิดโอกาสให้ภาคประชาชน ชุมชน และมูลนิธิเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น

ในรายงานการวิจัยการพัฒนานโยบายการเรียนการสอนภาษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้เสนอไว้ว่า การจัดการศึกษาที่เหมาะสม คือ การศึกษาที่สามารถพัฒนาความรู้ความสามารถทางภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาราชการ เพื่อนำไปสู่การศึกษาระดับสูงต่อไปตามความปรารถนา ในขณะที่เดียวกันก็สามารถรักษาอัตลักษณ์ทางภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่น พร้อมกับมีความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตนได้ถูกต้องตามวัฒนธรรมส่วนกลางและสังคมส่วนใหญ่ สิ่งนี้เป็นสิ่งสำคัญและเป็นความปรารถนาทั้งของคนในพื้นที่และคนจากส่วนกลาง เป็นสิ่งที่สอดคล้องกับการรณรงค์ในระดับนานาชาติ ที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านต่างๆ ของทุกคนในโลก ไม่ว่าจะเป็นเพศใด ชนชั้น ชาติพันธุ์ใด ภาษาใดก็ตาม เพื่อให้สามารถเข้าถึงการศึกษาอันเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน โดยได้มีผลของการศึกษาวิจัยจากทั่วโลกที่สนับสนุนแนวทางนี้

ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2551) ได้สรุปไว้ในงานวิจัยสภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่า อุปสรรคสำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ความปลอดภัย ปัญหาด้านความไม่ปลอดภัยส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เบอร์สไตน์ (Burstein.2001) ได้ศึกษาเครือข่ายของครูในโรงเรียนประถมศึกษา 2 แห่งในเขตเมืองนครลอสแอนเจลิส โดยศึกษาครูใหม่ที่ทำการสอนมา 2 และ 3 ปีแล้วด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ครูใหม่ เพื่อนครู ครูพี่เลี้ยง (Mentors) และครูใหญ่ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงรูปแบบของเครือข่าย กลยุทธ์อย่างไม่เป็นทางการที่ครูใหม่ใช้ในการสร้างเครือข่าย บทบาทของครูในการส่งเสริมเครือข่าย บทบาทของเครือข่ายในวัฒนธรรมของโรงเรียน

นิภาพรรณ หงษ์ชูเกียรติ (2544) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาล ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับการปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้างใน 3 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาเด็ก ด้านกิจกรรมการให้ความรู้ผู้ปกครอง และด้านการติดต่อสื่อสาร ส่วนด้านการช่วยเหลือและสนับสนุนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับการปฏิบัติเป็นประจำ ได้แก่ การรับบริจาคสิ่งของวัสดุเหลือใช้และเงินทุน การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาสภาพแวดล้อม ตกแต่งอาคารสถานที่เข้าร่วมและช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์ฯ การเป็นผู้ช่วยผู้ดูแลเด็กในชั้นเรียน และการจัดหาสื่อประกอบการเรียนรู้ สำหรับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองส่วนใหญ่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก คือ ด้านกิจกรรมการให้ความรู้ผู้ปกครอง และด้านการติดต่อสื่อสาร นอกนั้นมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านการพัฒนาเด็ก และระดับมากที่สุดในด้านการช่วยเหลือและสนับสนุน ได้แก่ การร่วมบริจาควัสดุสิ่งของเหลือใช้และเงินทุน

การช่วยเหลือผู้ดูแลเด็กและกิจกรรมต่างๆ การจัดหาสื่อประกอบการเรียนรู้ การร่วมเป็นกรรมการและประเมินผลการจัดกิจกรรมของศูนย์ฯ การร่วมเป็นกรรมการประสานงานการทำงานระหว่างบ้านกับศูนย์ฯ การให้ข้อเสนอแนะในการกำหนดอัตราค่าใช้จ่ายการใช้บริการของศูนย์ฯ การร่วมพัฒนาสภาพแวดล้อม และจัดงานพิเศษเพื่อหารายได้บำรุงศูนย์ฯ ผู้บริหารและผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่พบปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านการพัฒนาเด็ก ด้านกิจกรรมการให้ความรู้ผู้ปกครอง และด้านการติดต่อสื่อสาร คือ ผู้ปกครองไม่มีเวลาและไม่ให้ความสำคัญในการพัฒนาเด็ก ส่วนปัญหาด้านการช่วยเหลือและสนับสนุน คือ ผู้ปกครองฐานะยากจนสำหรับปัญหาของผู้ปกครองส่วนใหญ่ที่พบในด้านการพัฒนาเด็ก คือ การขาดสื่ออุปกรณ์และการที่ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญในการพัฒนาเด็ก ด้านกิจกรรมการให้ความรู้ผู้ปกครอง คือ ผู้ปกครอง ไม่มีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม และด้านการช่วยเหลือและสนับสนุน คือ การขาดงบประมาณ

ประพันธ์ ทองสีด้า (2546) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ผลการวิจัย พบว่า ความรู้ในการดูแลเด็กปฐมวัย ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับมาก ส่วนการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง การปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เมื่อจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษาและระยะเวลาการปฏิบัติงาน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและการสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชน สามารถร่วมกันทำนายการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ร้อยละ 40.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปรศนิ เจริญใจ (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพของการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จ อยู่ในระดับมาก ทั้งความคิดเห็นของกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จและประชาชนที่อาศัยในตำบลเทพเสด็จ ในฐานะผู้ปกครองนักเรียน โดยในส่วนของกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานส่วนตำบล และพนักงานจ้างองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นที่ตรงกันด้านบุคลากร ด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และด้านผู้เรียน และประชาชนที่อาศัยในตำบลเทพเสด็จในฐานะผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจในประสิทธิภาพของผู้เรียนในระดับมาก การวิจัยมีข้อเสนอแนะ คือ ด้านบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้ดูแลเด็กควรได้รับการส่งเสริมให้ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีทางการศึกษาทุกคน เพื่อให้เกิดการยอมรับในคุณภาพของผู้สอนด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจะนำระบบสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอนและการจัดระบบข้อมูลต่างๆ ในศูนย์ฯ เพื่อให้เกิดความเป็นปัจจุบันของข้อมูล

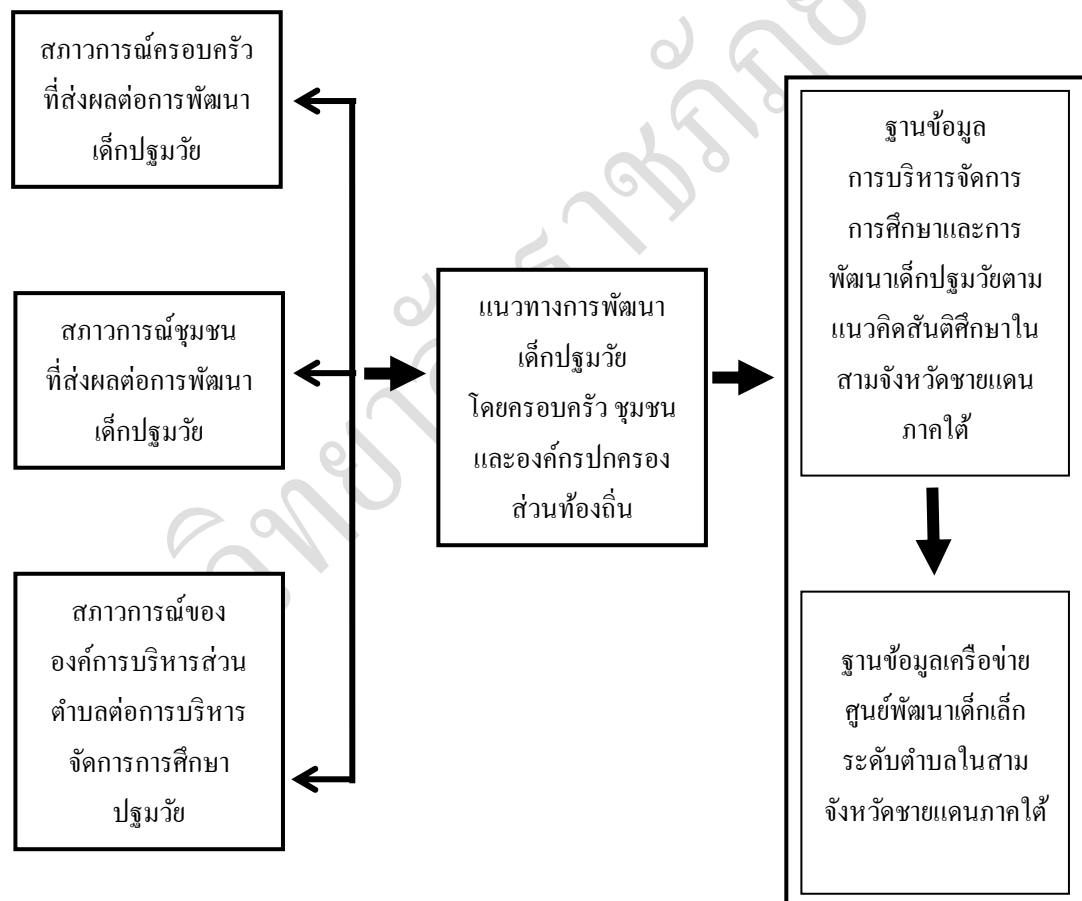
และเด็กนักเรียนสนใจที่จะเรียนหนังสือมากขึ้น และด้านผู้เรียนควรจะเลือกสื่อและมีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กเล็กซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน

สุทธินา มาลีเลิศ (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กวัยอนุบาลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคใต้ ผลการวิจัย พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้ดูแลเด็กได้ใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2554 และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการรอบด้าน คือ กิจกรรมเข้าจังหวะ การร้องเพลง การเล่นเกม และการทำงานร่วมกับผู้อื่น และการเล่านิทาน ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่มีห้องเรียนชั้นอนุบาลแยกเป็นเอกเทศ ทั้งนี้เน้นที่ ความปลอดภัย อากาศถ่ายเท มีแสงสว่าง การจัดตกแต่งห้องเรียนด้วยป้ายนิเทศ ผลงานของเด็ก และของใช้ส่วนตัวสำหรับเด็กแต่ละมีบริเวณของสนามเด็กเล่นและเครื่องเล่นสนาม ด้านสื่อการเรียนการสอนผู้ดูแลเด็กใช้สื่อและซ่อมแซมสื่อที่ผลิตขึ้นเองร่วมกับเด็ก โดยเลือกสื่อที่มีราคาถูก และหาง่ายในห้องถิ่น ด้านการประเมินพัฒนาการ ผู้ดูแลเด็กใช้วิธีสังเกตพฤติกรรม สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ปัญหาที่พบผู้ดูแลเด็กมีจำนวนไม่เพียงพอและขาดความรู้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีพื้นที่จำกัดการจัดสนามเด็กเล็กและเครื่องเล่นสนามมีไม่เพียงพอและไม่เหมาะสมกับวัยของเด็ก และขาดเครื่องมือ/อุปกรณ์ในการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยสำรวจ เพื่อพัฒนาฐานข้อมูลการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยตามแนวคิดสันติศึกษาและการพัฒนาเด็กปฐมวัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 เตรียมการ เพื่อการศึกษาบริบทและทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ การศึกษาระดับปฐมวัยและการพัฒนาเด็กปฐมวัย

- 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้อง
- 2) เลือกประชากรและกรณีศึกษา และศึกษาบริบทชุมชน

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการณ์และแนวทางการพัฒนาเด็กปฐมวัย ดังนี้

- 1) ศึกษาสภาพการณ์ของครอบครัว ชุมชน ที่ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย
- 2) ศึกษาสภาพการณ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารจัดการการศึกษา
ปฐมวัย
- 3) แนวทางการพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยครอบครัว ชุมชน และองค์การบริหารส่วน
ตำบล

ขั้นที่ 3 พัฒนารูขี้อยู่อาศัย

- 1) เลือกประเด็นฐานข้อมูลที่ต้องการ โดยผู้รู้ฐานข้อมูล
- 2) กำหนดกรอบแนวคิดและสาระสำคัญของฐานข้อมูล
- 3) รวบรวมองค์ความรู้ในพื้นที่ โดยการสำรวจสภาพการณ์
- 4) สร้างฐานข้อมูล
- 5) สร้างเอกสารประกอบการใช้ฐานข้อมูล

ขั้นที่ 4 ทดลองใช้ฐานข้อมูล โดยการทดลองใช้ตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) เตรียมการก่อนการทดลองใช้ฐานข้อมูล และประชาสัมพันธ์ให้มีการใช้
ฐานข้อมูล
- 2) ดำเนินการทดลองใช้ฐานข้อมูล
- 3) ประเมินผลการใช้ฐานข้อมูล

ขั้นที่ 5 ปรับปรุงฐานข้อมูล โดยนำผลจากขั้นที่ 3 มาใช้ในการประเมินและปรับปรุง
ฐานข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณลักษณะไปพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลตลอดโครงการวิจัย ซึ่งนำเสนอด้วยตารางดังนี้

ตารางที่ 3.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

ประเด็นที่วิเคราะห์	สถิติ/การวิเคราะห์	การนำเสนอ
1. ความถูกต้องเหมาะสมของ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้	1. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ - ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) - ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) - การทดสอบแบบที (t-test) 2. การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ - การจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) - การสร้างข้อสรุปด้วยการ วิเคราะห์แบบอุปนัย (Analysis Induction) - การวิเคราะห์แบบตีความ (Interpretation Analysis) โดยการ ทำข้อมูลการบรรยายแบบเข้มข้น (Thick Description) ดูการ เปลี่ยนแปลง สาเหตุลักษณะของ การพัฒนาอุปสรรค และปัญหาที่ เกิดขึ้น	- ความเรียงประกอบตาราง - พรรณนา - ตัวอย่างผลงาน ภาพถ่าย บันทึกคำพูดเด็ก ฯลฯ
2. ประเมินความเหมาะสม ฐานข้อมูล	1. เชิงปริมาณ - ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) - ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) 2. เชิงคุณภาพ - ข้อเสนอแนะเชิงคุณภาพ	- ความเรียงประกอบตาราง

(ต่อ)

ประเด็นที่วิเคราะห์	สถิติ/การวิเคราะห์	การนำเสนอ
3. ประเมินความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ บุคลากรในโรงเรียน ชุมชน และผู้ปกครองนักเรียน	1. เชงปริมาณ - ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) - ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) 2. เชงคุณภาพ - ข้อเสนอแนะเชิงคุณภาพ	- ความเรียงประกอบตาราง
4. ประเมินคุณภาพฐานข้อมูลฯ	1. เชงปริมาณ - ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) - ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) 2. เชงคุณภาพ - ข้อเสนอแนะเชิงคุณภาพ	- ความเรียงประกอบตาราง

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาฐานข้อมูลการบริหารจัดการการศึกษาและการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิดสันติศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” ปรากฏผลการวิจัยใน 4 ตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพการณ์ครอบครัวและชุมชนส่งผลต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1. สภาพการณ์ครอบครัว

จากการสำรวจข้อมูลจากผู้ปกครอง จำนวน 450 คนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เกี่ยวกับสภาพการณ์ของครอบครัว ปรากฏผลดังนี้

1.1 ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสำรวจ

ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสำรวจ	จำนวน/คน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	151	33.6
1.2 หญิง	299	66.4**
รวม	450	100
2. อายุ		
2.1 18-22 ปี	88	19.6
2.2 23-32 ปี	174	38.7**
2.3 33-42 ปี	96	21.3
2.4 43-52 ปี	68	15.1
2.5 53-62 ปี	22	4.9
2.6 มากกว่า 62 ปี	2	0.4
รวม	450	100

(ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสำรวจ	จำนวน/คน	ร้อยละ
3. ศาสนา		
3.1 อิสลาม	387	86.0**
3.2 พุทธ	59	13.1
รวม	450	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 299 คน คิดเป็นร้อยละ 66.4 ส่วนใหญ่มีอายุ 23-32 ปี จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 38.7 นับถือศาสนาอิสลาม จำนวน 387 คน คิดเป็นร้อยละ 86.3

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน/คน	ร้อยละ
4. ระดับการศึกษาสายสามัญสูงสุด		
4.1 ไม่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา	18	4.0
4.2 ประถมศึกษา	44	9.8
4.3 มัธยมศึกษา / ปวช.	131	29.1
4.4 อนุปริญญา / ปวส.	55	12.2
4.5 ปริญญาตรี	184	40.9**
4.6 ปริญญาโท	12	2.7
4.7 ปริญญาเอก	6	1.3
รวม	450	100
5. ระดับการศึกษาสายศาสนาสูงสุด (สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่นับถือศาสนาพุทธไม่ต้องตอบข้อนี้)		
5.1 ไม่จบการศึกษาสายศาสนา	124	27.6
5.2 ชั้นอติดาอียะห์ ชั้นปีที่ 1-4	75	16.7
5.3 ชั้นมุตาวัซซีเตาะห์ ชั้นปีที่ 5-7	133	29.6**
5.4 ชั้นชานาวิยะห์ ชั้นปีที่ 8 - 10	118	26.2
รวม	450	100

(ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบสอบถาม	จำนวน/คน	ร้อยละ
6. พื้นที่อาศัยในปัจจุบัน		
6.1 จังหวัดยะลา	149	33.1
6.2 จังหวัดปัตตานี	150	33.3
6.3 จังหวัดนราธิวาส	151	33.6**
รวม	450	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ระดับการศึกษาสายสามัญสูงสุดคือปริญญาตรี จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 40.9 ระดับการศึกษาสายศาสนาสูงสุด คือ ชั้นมดฺวาชชีเตะห์ ชั้นปีที่ 5-7 จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 29.6 พื้นที่อาศัยในปัจจุบันคือ จังหวัดนราธิวาส จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 33.6

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบสอบถาม	จำนวน/คน	ร้อยละ
7. สถานภาพครอบครัวของเด็กปฐมวัย		
7.1 บิดา-มารดา หย่าร้าง	24	5.3
7.2 บิดา-มารดา แยกกันอยู่โดยไม่ได้หย่าร้าง	38	8.4
7.3 บิดา-มารดา อยู่ร่วมกัน	342	76.0**
7.4 บิดาถึงแก่กรรม	36	8.0
7.5 มารดาถึงแก่กรรม	10	2.2
รวม	450	100
8. จำนวนผู้อาวุโสที่มีในครอบครัว (อายุ 60 ปีขึ้นไป)		
8.1 1 คน	306	68.0**
8.2 2 คน	117	26.0
8.3 มากกว่า 2 คน	27	6.0
รวม	450	100

(ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบสอบถาม	จำนวน/คน	ร้อยละ
9. ผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย (ผู้ปกครอง)		
9.1 บิดา	50	11.1
9.2 มารดา	93	20.7
9.3 บิดา-มารดา	243	54.0**
9.4 ปู่ย่า-ตายาย	35	7.8
9.5 ญาติ	20	4.4
9.6 อื่นๆ	9	2.0
รวม	450	100

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม สถานภาพครอบครัวของเด็กปฐมวัย คือ บิดา-มารดา อยู่ร่วมกัน จำนวน 342 คน คิดเป็นร้อยละ 76.0 ผู้อาวุโสที่มีในครอบครัว (อายุ 60 ปีขึ้นไป) คือ 1 คน จำนวน 306 คน คิดเป็นร้อยละ 68.0 ผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย (ผู้ปกครอง) คือ บิดา-มารดา จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 54.0

ตารางที่ 4.4 ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบสอบถาม	จำนวน/คน	ร้อยละ
10. ผู้ตอบแบบสอบถามมีความสัมพันธ์กับเด็กปฐมวัย		
10.1 บิดา	105	23.3
10.2 มารดา	187	41.6**
10.3 ปู่-ย่า	16	3.6
10.4 ตา-ยาย	22	4.9
10.5 ญาติ	86	19.1
10.6 อื่นๆ	34	7.6
รวม	450	100

(ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบสอบถาม	จำนวน/คน	ร้อยละ
11. อาชีพประจำ		
11.1 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	57	12.7
11.2 ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	46	10.2
11.3 ผู้ประกอบการ/เจ้าของธุรกิจ	22	4.9
11.4 ค้าขายรายย่อย	30	6.7
11.5 นักเรียน/นักศึกษา	70	15.6
11.6 รับจ้างทั่วไป	135	30.0**
11.7 แม่บ้าน/พ่อบ้าน/เกษียณ	40	8.9
11.8 เกษตรกร/ประมง	22	4.9
11.9 ว่างงาน	9	2.0
11.10 อื่นๆ	19	4.2
รวม	450	100
12. จำนวนสมาชิกในครอบครัว		
12.1 1 คน	22	4.9
12.2 2 คน	24	5.3
12.3 3 คน	74	16.4
12.4 4 คน	99	22.0
12.5 5 คนขึ้นไป	231	51.3**
รวม	450	100

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความสัมพันธ์กับเด็กปฐมวัย คือ มารดา จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 41.6 อาชีพประจำ คือ รับจ้างทั่วไป จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 จำนวนสมาชิกในครอบครัว คือ 5 คนขึ้นไป จำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 51.3

ตารางที่ 4.5 ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน/คน	ร้อยละ
13. จำนวนเด็กปฐมวัยในครอบครัว (เด็กอายุแรกเกิด-6 ปี)		
13.1 1 คน	290	64.4**
13.2 2 คน	136	30.2
13.3 มากกว่า 3 คน	24	5.3
รวม	450	100
14. ภาษาที่ใช้ในครอบครัว		
14.1 มลายูถิ่น	345	76.7**
14.2 ไทยถิ่นใต้	46	10.2
14.3 ไทยกลาง	50	11.1
14.4 จีน	4	0.9
14.5 อื่นๆ	5	1.1
รวม	450	100

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนเด็กปฐมวัยในครอบครัว (เด็กอายุแรกเกิด-6 ปี) คือ 1 คน จำนวน 290 คน คิดเป็นร้อยละ 64.4 ภาษาที่ใช้ในครอบครัว คือ มลายูถิ่น จำนวน 345 คน คิดเป็นร้อยละ 76.7

1.2 สภาวะการณ์ภายในครอบครัว

ตารางที่ 4.6 สภาวะการณ์ในครอบครัว

สภาวะการณ์ในครอบครัว	$\bar{X}$	S.D	ระดับคะแนน
1. เป้าหมายสูงสุด คือ เติบโตเป็นคนที่ดีตามหลักศาสนา	4.59	0.68	มากที่สุด
2. เป้าหมายสูงสุด คือ ให้เด็กปฐมวัยเติบโตเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์	4.51	0.75	มากที่สุด
3. เป้าหมายสูงสุด คือ ให้เด็กปฐมวัยเติบโตเป็นคนที่มีความสุข แข็งแรงมีบุคลิกภาพดี	4.54	0.67	มากที่สุด
4. การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยที่มุ่งเน้นการประหยัดและออม	4.27	0.72	มาก
5. การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยโดยใช้เหตุผลในการตัดสินใจ	4.25	0.81	มาก
6. การอบรมเลี้ยงดูโดยให้ห่างไกลจากเกมคอมพิวเตอร์	3.84	1.05	มาก
7. การอบรมเลี้ยงดูโดยให้ห่างไกลจากยาเสพติด	4.46	0.84	มาก
8. การอบรมเลี้ยงดูที่ให้ใกล้ชิดกับศาสนา	4.46	0.76	มาก
9. การอบรมเลี้ยงดูที่เน้นการเรียนสายสามัญ	3.84	0.91	มาก
10. ผู้ปกครองมีความพร้อมและมุ่งมั่นในการมีบุตร	4.03	0.96	มาก
11. บรรยากาศภายในครอบครัวมีความอบอุ่น	4.20	0.79	มาก
12. ผู้ปกครองมีความยากลำบากในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย	3.38	1.21	ปานกลาง
13. ผู้ปกครองประสบความสำเร็จในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย	4.03	0.82	มาก
14. มีการใช้เวลาทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว	4.01	0.84	มาก
15. มีการนำเด็กปฐมวัยไปทำกิจกรรมเกี่ยวกับกีฬาและการออกกำลังกาย	3.74	0.96	มาก
16. มีการเล่นกีฬาให้เด็กปฐมวัยฟัง	3.58	1.00	มาก
17. มีการนำเด็กปฐมวัยไปร่วมกิจกรรมหรืองานตามวัฒนธรรม ประเพณี หรือ การเยี่ยมญาติ	3.97	0.86	มาก
18. ให้เด็กปฐมวัยได้ดื่มนมแม่	4.18	0.86	มาก
19. ให้เด็กปฐมวัยรับประทานอาหารครบถ้วน	4.18	0.82	มาก
20. ให้เด็กปฐมวัยได้รับวัคซีน และตรวจสุขภาพครบถ้วน	4.21	0.76	มาก

(ต่อ)

สถานการณ์ในครอบครัว	$\bar{X}$	S.D	ระดับคะแนน
21. มีการจัดสภาพบรรยากาศภายในบ้านที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	3.98	0.81	มาก
22. ผู้ปกครองมีความรู้ด้านการพัฒนาการและการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย	4.04	0.86	มาก
23. ผู้ปกครองหาความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการและการอบรมเลี้ยงดู	3.98	0.86	มาก
24. ผู้ปกครองรับฟังความคิดเห็นของเด็กปฐมวัย	4.07	0.83	มาก
25. ผู้ปกครองให้เด็กปฐมวัยได้ตัดสินใจในเรื่องที่เหมาะสมกับวัย	4.01	0.73	มาก
26. ผู้ปกครองติดตามการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	4.13	0.74	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า สถานการณ์ในครอบครัวของเด็กปฐมวัยที่อยู่ในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย เป้าหมายสูงสุด คือ เด็บโตเป็นคนที่ดีตามหลักศาสนา เป้าหมายสูงสุด คือ ให้เด็กปฐมวัยเด็บโตเป็นคนที่มีอาชีพมั่นคง และเป้าหมายสูงสุด คือ ให้เด็กปฐมวัยเด็บโตเป็นคนที่มีสุขภาพแข็งแรงมีบุคลิกภาพดี และที่อยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยที่มุ่งเน้นการประหยัดและออม การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยโดยใช้เหตุผลในการตัดสินใจ การอบรมเลี้ยงดูโดยให้ห่างไกลจากเกมคอมพิวเตอร์ การอบรมเลี้ยงดูโดยให้ห่างไกลจากยาเสพติด การอบรมเลี้ยงดูที่ให้ใกล้ชิดกับศาสนา การอบรมเลี้ยงดูที่เน้นการเรียนรู้สายสามัญ ผู้ปกครองมีความพร้อมและมุ่งมั่นในการมีบุตร บรรยากาศภายในครอบครัวมีความอบอุ่น ผู้ปกครองประสบความสำเร็จในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย มีการใช้เวลาทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว มีการนำเด็กปฐมวัยไปทำกิจกรรมเกี่ยวกับกีฬาและการออกกำลังกาย มีการเล่นิทานให้เด็กปฐมวัยฟัง มีการนำเด็กปฐมวัยไปร่วมกิจกรรมหรืองานตามวัฒนธรรม ประเพณี หรือ การเยี่ยมญาติ ให้เด็กปฐมวัยได้ดื่มนมแม่ ให้เด็กปฐมวัยรับประทานอาหารเช้าครบถ้วน ให้เด็กปฐมวัยได้รับวัคซีน และตรวจสุขภาพครบถ้วน มีการจัดสภาพบรรยากาศภายในบ้านที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ผู้ปกครองมีความรู้ด้านการพัฒนาการและการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ผู้ปกครองหาความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการและการอบรมเลี้ยงดู ผู้ปกครองรับฟังความคิดเห็นของเด็กปฐมวัย ผู้ปกครองให้เด็กปฐมวัยได้ตัดสินใจในเรื่องที่เหมาะสมกับวัย และผู้ปกครองติดตามการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

2. สภาพการณ์ของชุมชน

จากการสำรวจจากผู้ปกครองซึ่งนับเป็นตัวแทนของชุมชน จำนวน 371 คน ในพื้นที่สาม จังหวัดชายแดนภาคใต้เกี่ยวกับสภาพการณ์ของชุมชน ปรากฏผลดังนี้

2.1 แหล่งเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในชุมชน

ตารางที่ 4.7 แหล่งเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในชุมชน

แหล่งเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในชุมชน	จำนวน (ความถี่)	ลำดับที่
1. โรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่	151	1
2. สนามกีฬา	72	2
3. สนามเด็กเล่น	69	3
4. สถานที่ท่องเที่ยว	50	4
5. บ้านญาติ	20	5
6. ที่อ่านหนังสือพิมพ์และห้องสมุดประชาชน	9	6
รวม	371	

จากตารางที่ 4.7 พบว่า แหล่งเรียนรู้ที่สำคัญสำหรับเด็กปฐมวัย 3 ลำดับแรก คือ โรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ จำนวน 151 คน อยู่ในลำดับที่ 1 สนามกีฬา จำนวน 72 คน อยู่ในลำดับที่ 2 และสนามเด็กเล่น จำนวน 69 คน อยู่ในลำดับที่ 3

2.2 การติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านของประชาชนในชุมชน (อาเซียน)

ตารางที่ 4.8 การติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านของประชาชนในชุมชน (อาเซียน)

การติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านของประชาชนในชุมชน	จำนวน (ความถี่)	ลำดับที่
1. ความเป็นเครือญาติ	205	1
2. การเดินทางท่องเที่ยว	109	2
3. การทำงานประกอบอาชีพ	57	3
รวม	371	

จากตารางที่ 4.8 พบว่า การติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านของประชาชนในชุมชน (อาเซียน) มี 3 ลักษณะ ดังนี้ คือ ผ่านการความเป็นเครือญาติ จำนวน 205 คน อยู่ในลำดับที่ 1 การเดินทางท่องเที่ยว จำนวน 109 คน อยู่ในลำดับที่ 2 และการประกอบอาชีพ จำนวน 57 คน อยู่ในลำดับที่ 3

ตอนที่ 2 สภาพการณ์ขององค์การบริหารส่วนตำบล และชุมชนที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการ การศึกษาปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1. สภาพการณ์ขององค์การบริหารส่วนตำบล

จากการสัมภาษณ์หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 30 แห่ง ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปรากฏผลดังนี้

1.1 นโยบายด้านการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีนโยบายการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย โดยจัดให้มี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ๆ รับผิดชอบ โดยนโยบายนี้ให้ความสำคัญกับการให้บริการกับพ่อแม่ผู้ปกครองในชุมชนให้สามารถ ใช้เวลาในการประกอบอาชีพ และให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสุขภาพอนามัยของเด็กปฐมวัย

1.2 ภาวะผู้นำของผู้บริหารการศึกษาระดับปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผู้นำของการจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในที่นี้ คือ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีภาวะผู้นำทางวิชาการ สามารถบริหารจัดการภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ แต่อยู่ภายใต้การกำกับของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล หรือเทศบาลตำบลที่รับผิดชอบ

1.3 การบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.3.1 การบริหารจัดการด้านวิชาการ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ปี พ.ศ. 2546 เป็นหลักสูตร แกนกลางมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยมีการบูรณาการหลักศาสนาอิสลามให้นักเรียนได้ เรียนรู้ ฝึกฝนปฏิบัติและมีส่วนร่วมตามวัย

1.3.2 การบริหารจัดการด้านบุคลากร

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีหัวหน้าศูนย์รับผิดชอบด้านการบริหารจัดการและมีผู้ดูแลเด็ก
รับผิดชอบจัดการเรียนรู้

1.3.3 การบริหารจัดการด้านงบประมาณ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบ

1.3.4 การบริหารด้านการพัฒนาผู้เรียน

หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมมือกับผู้ดูแลเด็กจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไปตาม
บริบทของชุมชนพื้นที่เป็นหลัก

1.4 เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระดับตำบล

องค์กรบริหารส่วนตำบลมีการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้สามารถจัด
การศึกษาระดับปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ และมีการรวมกลุ่มกันของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในระดับตำบล
ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้สอดคล้องกับความต้องการและวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน
มุ่งเน้นการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัย

2. สภาพการณ์ของชุมชน

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองซึ่งนับเป็นตัวแทนของชุมชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดน
ภาคใต้ 30 ครอบครัว ปรากฏผลดังนี้

2.1 หน่วยงานหรือสถานศึกษาที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในชุมชน

หน่วยงานหรือสถานศึกษาที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในชุมชน
ประกอบด้วย

2.1.1 หน่วยงานภาครัฐ

- 1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 2) โรงเรียน

2.1.2 หน่วยงานภาคเอกชน และกลุ่มองค์กรต่างๆ

- 1) โรงเรียนเอกชน
- 2) คาทอลิก

2.2 เครือข่ายการจัดการศึกษาปฐมวัยในชุมชน

เครือข่ายการจัดการศึกษาปฐมวัยในชุมชนมีเครือข่ายอย่างเป็นทางการ คือ เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเครือข่ายโรงเรียน

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยครอบครัว และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1. แนวทางการพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยครอบครัว

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง จำนวน 30 ครอบครัว ถึงแนวทางในการพัฒนาเด็กปฐมวัยปรากฏผลดังนี้

- 1.1 ผู้ปกครองต้องหาความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยอยู่เสมอ
- 1.2 ผู้ปกครองต้องมีความพร้อมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยโดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ
- 1.3 ผู้ปกครองต้องอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้วยความรักให้ความอบอุ่นอย่างเพียงพอ
- 1.4 ผู้ปกครองต้องมีจิตใจที่หนักแน่น มั่นคงไม่หวั่นไหวไปตามกระแสของวัตถุนิยม
- 1.5 ผู้ปกครองต้องสอดส่องดูแล สิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว ของเด็กปฐมวัย และในชุมชน มิให้เด็กปฐมวัยเผชิญหน้ากับสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี หรือภัยในรูปแบบต่างๆ
- 1.6 ผู้ปกครองต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักการของศาสนาอิสลาม
- 1.7 ผู้ปกครองต้องเปิดโอกาสให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้วิถีชีวิตวัฒนธรรมของคนอื่นๆ ที่แตกต่างจากตนเอง
- 1.8 ผู้ปกครองต้องให้เด็กปฐมวัยเติบโตขึ้นโดยดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของตนเอง เช่นการใช้ภาษามลายูถิ่น
- 1.9 ผู้ปกครองต้องเอาใจใส่เรื่องสุขภาพอนามัยของเด็กปฐมวัย เช่น การให้ดื่มนมแม่ การกินอาหารที่มีประโยชน์ถูกสุขลักษณะ
- 1.10 ผู้ปกครองต้องส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะการอ่านอัลกุรอาน และอ่านสิ่งที่มีประโยชน์อื่นๆ เช่น หนังสือ และนิทาน

2. แนวทางการพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 30 แห่ง ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปรากฏผลดังนี้

2.1 มีการกำหนดนโยบายการส่งเสริมการศึกษาปฐมวัยอย่างชัดเจน

2.2 มีนักวิชาการศึกษาซึ่งผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการทางการศึกษาปฐมวัยและต้องมีใบประกอบวิชาชีพครู

2.3 จัดการศึกษาระดับปฐมวัยโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

2.4 ให้นักเรียนได้เรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรมตนเอง และวัฒนธรรมของผู้อื่นไปพร้อมๆ กัน

2.5 ให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมกลางของชาติไทย

2.6 ให้นักเรียนได้เรียนรู้เพื่อสร้างจิตสำนึกรักบ้านเกิด

2.7 ให้นักเรียนได้เรียนรู้เพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน

2.8 ให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามหลักการศาสนาอิสลาม

ตอนที่ 4 ฐานข้อมูลการบริหารจัดการการศึกษาและการพัฒนาเด็กปฐมวัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการสนทนากลุ่มผู้ดูแลเด็กจำนวน 30 คน ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในหน่วยงานภาครัฐเกี่ยวกับฐานข้อมูลการบริหารจัดการการศึกษาและการพัฒนาเด็กปฐมวัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามแนวคิดสันติศึกษา ซึ่งเป็นตัวแทนหน่วยงานที่ใช้ข้อมูล พบว่า ผู้ดูแลเด็กต้องการให้มีการรวบรวมข้อมูลในการจัดทำฐานข้อมูล คือ ฐานข้อมูลด้านเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งมีลักษณะการดำเนินงานแบบโดยการรวมกลุ่มกันดำเนินการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยโดยเน้นการปลูกฝังทัศนคติเกี่ยวกับการไม่สันติ และการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

“พวกเราอยากให้มีการรวบรวมรายชื่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ทำงานร่วมมือกัน

จะได้สะดวกในการติดต่อประสานงาน”

ผู้ดูแลเด็ก, 2556

“ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเราสอนเด็กจากครอบครัว

ปลูกฝังให้เด็กอยู่ร่วมกันกับคนอื่น ๆ ได้อย่างมีความสุข”

ผู้ดูแลเด็ก, 2556

“ส่วนใหญ่พวกเราทำงานร่วมกันเป็นเครือข่ายในระดับตำบลก็คือทุกศูนย์มาทำงานร่วมกัน
ในระดับอำเภอจังหวัดก็เป็นเครือข่ายกันที่ชัดเจนที่สุด คือ ระดับตำบล”

ผู้ดูแลเด็ก, 2556

ดังนั้นในการศึกษาวิจัยนี้ผู้วิจัยได้นำร่องการพัฒนาฐานข้อมูลการบริหารจัดการการศึกษา
และการพัฒนาเด็กปฐมวัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยพัฒนาเป็นฐานข้อมูลเครือข่าย
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในระดับตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 หลักการสำคัญของฐานข้อมูล

4.1.1 เป็นฐานข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาและการพัฒนาเด็กปฐมวัยในสาม
จังหวัดชายแดนภาคใต้

4.1.2 เป็นฐานข้อมูลที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐที่เป็นเจ้าของข้อมูล

4.1.3 ผู้ใช้ข้อมูล คือ หน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบการบริหารจัดการการศึกษาและ
การพัฒนาเด็กปฐมวัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งผู้ปกครองและผู้นำชุมชนในพื้นที่สาม
จังหวัดชายแดนภาคใต้

4.1.4 เป็นฐานข้อมูลที่มีประโยชน์ในการบริหารจัดการการศึกษาและการพัฒนาเด็กปฐมวัย
ที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

4.2 วัตถุประสงค์ของฐานข้อมูล

4.2.1 เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในระดับตำบลในสามจังหวัด
ชายแดนภาคใต้

4.2.2 เพื่อให้บริการเกี่ยวกับข้อมูลของเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในระดับตำบลในสาม
จังหวัดชายแดนภาคใต้

4.3 เนื้อหาสาระของฐานข้อมูล

เนื้อหาสาระของฐานข้อมูล ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

จำนวนและรายชื่อเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในระดับตำบลในสามจังหวัดชายแดน
ภาคใต้ และจำนวนและรายชื่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่รวมตัวในลักษณะเครือข่ายในระดับตำบลใน
สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

โดยมีรายละเอียดในแต่ละส่วนดังนี้

4.3.1 จำนวนเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในระดับตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
จำนวน 113 เครือข่าย

1) เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระดับตำบลจังหวัดยะลา	จำนวน 24 เครือข่าย
2) เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระดับตำบลจังหวัดปัตตานี	จำนวน 35 เครือข่าย
3) เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระดับตำบลจังหวัดนราธิวาส	จำนวน 54 เครือข่าย

4.3.2 จำนวนและรายชื่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่รวมตัวในลักษณะเครือข่ายในระดับตำบลใน
สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 113 เครือข่าย

1) เครือข่ายจังหวัดยะลา จำนวน 24 เครือข่าย ดังนี้

1.1) อบต.บาละ ประกอบด้วย

1.1.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจุฬารักษ์ 11 ม.7

1.1.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.บาละ

1.2) อบต.กรงปินัง ประกอบด้วย

1.2.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยะฮือริ ม.6

1.2.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอุเป ม.9

1.2.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดอัลอะดะวาคุลอิสลามียะฮ์

1.2.4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดชาแมะบ้านลือเมาะ

1.3) อบต.สะเอะ ประกอบด้วย

1.3.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดอัลมูบาร็อก

1.3.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดบ้านสะเอะ

1.3.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดบือละ

1.3.4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคุดงกูจิ ม.1

1.4) อบต.ปูโรง ประกอบด้วย

1.4.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตะโละปานะ ม.3

1.4.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกูโปะกาโล ม.4

1.4.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปูโรง ม.2

1.4.4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัยเตาะแตะ

1.5) อบต.ธารโต ประกอบด้วย

- 1.5.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปยุต
- 1.5.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนิคม
- 1.5.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมายอ

1.6) อบต.บ้านแหร ประกอบด้วย

- 1.6.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแหร
- 1.6.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ่อหินนอก
- 1.6.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบาตูปูเต๊ะ
- 1.6.4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบัวทอง

1.7) อบต.แม่หวาด ประกอบด้วย

- 1.7.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปะเต็ง
- 1.7.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวังไทร
- 1.7.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กละหาด
- 1.7.4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเขาะ

1.8) อบต.ตลิ่งชัน ประกอบด้วย

- 1.8.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตะบิงตัง
- 1.8.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกือลอง
- 1.8.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพับผ้า
- 1.8.4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตลาดนิคม
- 1.8.5) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคีรีลาด
- 1.8.6) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดดารุงมะรุฟ

1.9) อบต.ตานะปูเต๊ะ ประกอบด้วย

- 1.9.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกาสัง
- 1.9.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทำนบ
- 1.9.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดยาเมะตานะปูเต๊ะ

1.10) อบต.บันนังสตา ประกอบด้วย

- 1.10.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบาโจยเงาะ
- 1.10.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กป่าหวัง
- 1.10.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดซันซุน
- 1.10.4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดอัสฮารี

- 1.10.5) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัธยมอินอรูดิน
- 1.11) อบต.บาเจาะ ประกอบด้วย
 - 1.11.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบาเจาะ
 - 1.11.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางกลาง
- 1.12) อบต.พร่อน ประกอบด้วย
 - 1.12.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจาหนัน
 - 1.12.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านตาสา
- 1.13) อบต.ตาเซะ ประกอบด้วย
 - 1.13.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตาเซะ
 - 1.13.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชีวิตสดใสอิสลามศาสน์ดารุลสลามฯ
- 1.14) อบต.ปะแต ประกอบด้วย
 - 1.14.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปะแต
 - 1.14.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านฆอรรอราแม
 - 1.14.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตอเลาะ
- 1.15) อบต.บาไร่ ประกอบด้วย
 - 1.15.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบาไร่
 - 1.15.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัธยมบ้านชีเซะ
 - 1.15.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัธยมกำแพงตันหยง
 - 1.15.4) ศูนย์พัฒนาเด็กมัธยมนูรุลฮูดา
- 1.16) อบต.กะรอ ประกอบด้วย
 - 1.16.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกะรอ
 - 1.16.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัธยมตูรอฮิม
- 1.17) อบต.ท่าธง ประกอบด้วย
 - 1.17.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กป่าบอน
 - 1.17.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจางังตาตง
- 1.18) อบต.บาโงย ประกอบด้วย
 - 1.18.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกูโบ๊ะลาบี
 - 1.18.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัธยมบ้านบาโงย
 - 1.18.3) ศูนย์พัฒนาเด็กมัธยมนูรุดินนูลอิสลาม

1.19) อบต.วังพญา ประกอบด้วย

1.19.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดคารุลสุดา

1.19.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดอัลฟลุลอามีลิน

1.20) อบต.เนินงาม ประกอบด้วย

1.20.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดบันนังดาบู

1.20.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดบ้านเกียะ

1.21) อบต.ยะต๊ะ ประกอบด้วย

1.21.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดคารุลนาอิม

1.21.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอุแบ

1.22) อบต.ยะรม ประกอบด้วย

1.22.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านใหม่ ม.6

1.22.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาข่อย

1.22.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านราโมง

1.23) อบต.อัยเยอร์เวง ประกอบด้วย

1.23.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนากอ ม.9

1.23.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านอัยเยอร์เวง ม.1

1.23.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านวังใหม่

1.24) อบต.ตานะแมเราะ ประกอบด้วย

1.24.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อน้ำร้อน

1.24.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านด่านสันติราษฎร์

1.24.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านตานะแมเราะ

2) เครื่องข่ายจังหวัดปัตตานี จำนวน 35 เครื่องข่าย ดังนี้

2.1) อบต.บาราโหม ประกอบด้วย

2.1.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านปาเราะ ม.2

2.1.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนบ้านปาเราะ ม.2

2.2) อบต.ตะโล๊ะคือรามัน ประกอบด้วย

2.2.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตะโล๊ะคือรามัน ม.3

2.2.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดตะโล๊ะคือรามัน (ยุบรวมกับบ้านกาหยี่)

2.3) อบต.โคกโพธิ์ ประกอบด้วย

2.3.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดสะบือรังละห์

2.3.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสามยอด ม.8

2.4) อบต.ช้างให้ตก ประกอบด้วย

2.4.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสวนนอก ม.1

2.4.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านช้างให้ตก ม.3

2.5) อบต.ท่าเรือ ประกอบด้วย

2.5.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านควนเปล ม.2

2.5.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนบ้านท่าเรือ

2.6) อบต.บางโกระ ประกอบด้วย

2.6.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านลือแตก ม.5

2.6.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนวัดสุนทรวาริ

2.7) อบต.ทรายขาว ประกอบด้วย

2.7.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทรายขาว ม.3

2.7.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านควนลังงา ม.1

2.8) อบต.ป่ากู ประกอบด้วย

2.8.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านปาแดปาลัส ม.1

2.8.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดจือมือฆา (รูปแบบที่ 1)

2.9) อบต.คอน ประกอบด้วย

2.9.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดบ้านคลอง

2.9.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านป่าสัก ม.6

2.10) อบต.กระเสาะ ประกอบด้วย

2.10.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดกอถ้ำ

2.10.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกลางสาต ม.1

2.10.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกำปงบารู

2.11) อบต.ปะโค ประกอบด้วย

2.11.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านควนหยี ม.3

2.11.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดบุญคน

2.11.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดคารุลอามาน บ้านบาโง

2.12) อบต.กลางา ประกอบด้วย

2.12.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบะละแต ม.4

2.12.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกลางา

2.13) อบต.ลุมปะไร ประกอบด้วย

2.13.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านตะบิงตัง ม.4

2.13.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านน้ำใส ม.5 (มัสยิดนาสาเดิม)

2.13.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบุเกะกู ม.7 (มัสยิดฮิดายาตุลอิสลามียะห์)

2.14) อบต.ตรัง ประกอบด้วย

2.14.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนตรัง

2.14.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเขาวัง

2.15) อบต.ป่าไร่ ประกอบด้วย

2.15.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวังกว้าง ม.5

2.15.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดท่าแรดคารุสตาม (รูปแบบที่ 1)

2.16) อบต.ม่วงเตี้ย ประกอบด้วย

2.16.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดบ้านคูระ

2.16.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดบ้านตันหยง (กำบังยอร์)

2.16.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดคารุลอามาน (สูงตันหยง)

2.16.4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทำนบ ม.5

2.16.5) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงเตี้ย

2.16.6) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกูแบปยู

2.16.7) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านปลักปรือ

2.17) อบต.ไทรทอง ประกอบด้วย

2.17.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสารวัน ม.2

2.17.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดโคกนิบง

2.18) อบต.เตระบอน ประกอบด้วย

2.18.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเตระบอน ม.1

2.18.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านปลูเกาตือแร

2.18.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดตายุลอิสลาม

2.18.4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยามูติกอ (ชะเมาสามต้น)

2.18.5) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านฮูแตกอแล

2.19) อบต.ละหาร ประกอบด้วย

- 2.19.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเขา ม.3
- 2.19.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดทุ่งน้อย
- 2.19.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดช่องแมวนุรุคดิน

2.20) อบต.ตะบิ้ง ประกอบด้วย

- 2.20.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดกุเบบาเคาะ
- 2.20.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดดารุลอิซฮาน (เจาะกือเย)
- 2.20.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านลานช้าง

2.21) อบต.แป้น ประกอบด้วย

- 2.21.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเจาะโบ ม.1
- 2.21.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแป้น ม.6

2.22) อบต.กอลำ ประกอบด้วย

- 2.22.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกอลำ ม.1
- 2.22.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านปลูตาซาซิง ม.4
- 2.22.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกูเบสิรา

2.23) อบต.เขาตูม ประกอบด้วย

- 2.23.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโสร่ง ม.3
- 2.23.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านจาเราะบองอ ม.5
- 2.23.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กค่ายสิรินธร ม.1
- 2.23.4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบาโงยะหา ม.4
- 2.23.5) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านจาเราะ ม.2
- 2.23.6) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโคกจีเหล็ก ม.6
- 2.23.7) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนิปีสุละ ม.7

2.24) อบต. ประจัน ประกอบด้วย

- 2.24.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบราโอ ม.1
- 2.24.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านประจัน ม.2

2.25) อบต.เมาะมาวี ประกอบด้วย

- 2.25.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพงกูวัง ม.1
- 2.25.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเกาะบาตอ ม.5

2.26) อบต.จะรัง ประกอบด้วย

- 2.26.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านจะรัง ม.7
- 2.26.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดสะแปนอง

2.27) อบต.ตะโละ ประกอบด้วย

- 2.27.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดปลากง
- 2.27.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านตะโละ ม.1
- 2.27.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านปาโสะกาเยาะ ม.2

2.28) อบต.ตะโละกาโปรี ประกอบด้วย

- 2.28.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านท่าพง ม.4
- 2.28.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านท่าด่าน ม.3

2.29) อบต.ตันหยงดาลอ ประกอบด้วย

- 2.29.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านดีอระ ม.2
- 2.29.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดตอหลัง
- 2.29.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดตันหยงดาลอ

2.30) อบต.ราตาปันยัง ประกอบด้วย

- 2.30.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดพังกับ
- 2.30.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านยาว ม.1

2.31) อบต.สาบัน ประกอบด้วย

- 2.31.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสาบัน ม.3
- 2.31.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดตะโล๊ะ

2.32) อบต.แหลมโพธิ์ ประกอบด้วย

- 2.32.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านปาตาบุดี ม.3
- 2.32.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดกำปงบูดี

2.33) อบต.คอตตันหยง ประกอบด้วย

- 2.33.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโคกโดนด ม.3
- 2.33.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดปอสนสือโต ม.4

2.34) อบต.บางเขา ประกอบด้วย

- 2.34.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสายหมอ ม.6
- 2.34.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชีวิตสดใสบางกพิทยา ม.2

2.35) อบต.บางตาawa ประกอบด้วย

2.35.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสิรินธร (บ้านปากบางตาawa)

2.35.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบางตาawa ม.2

3) เครือข่ายจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 54 เครือข่าย ดังนี้

3.1) อบต.จะนะระ ประกอบด้วย

3.1.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมะนังกาแยง

3.1.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะนะระ

3.1.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดบ้านสะโก

3.1.4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดชอลาฮิตาตุลอิสลามียะห์

3.2) อบต.ช้างเผือก ประกอบด้วย

3.2.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมูบาแรแน

3.2.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไอร้ไซ

3.2.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกุ่มง

3.3) อบต.คชงญอ ประกอบด้วย

3.3.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน้ำหอม

3.3.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนบ้านคชงญอ

3.3.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนบ้านร้อเปาะ

3.3.4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกาแย

3.4) อบต.จวบ ประกอบด้วย

3.4.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยานิง

3.4.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดวาเลียดิน

3.4.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดเจาะไอร้อง

3.4.4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนบ้านโคก

3.5) อบต.นุกิต ประกอบด้วย

3.5.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดบ้านไต้ะเล้ง

3.5.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดย่นนาตุสสลาม

3.5.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดนูกะตาโมง

3.5.4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไอร้สะเตียร์

3.5.5) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนูกะ

3.6) อบต.มะรือโบออก ประกอบด้วย

- 3.6.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปีเหล็ง
- 3.6.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดมะรือโบออก
- 3.6.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดคารุลอามาน (ตาโงะ)
- 3.6.4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดมุฮัมมัดียะห์ (ปาเราะรูโป๊ะ)
- 3.6.5) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดบ้านจูโว๊ะ
- 3.6.6) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบองอูโว๊ะ

3.7) อบต.เกาะสะท้อน ประกอบด้วย

- 3.7.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกาะสะท้อน
- 3.7.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกรายู (ตะเหลียง)

3.8) อบต.โหมยิต ประกอบด้วย

- 3.8.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปศุสัตว์-เกษตรมูโน๊ะ
- 3.8.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดคักวา

3.9) อบต.น่านาค ประกอบด้วย

- 3.9.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดคักวาอิสลามียะห์
- 3.9.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกัวลต๊ะ

3.10) อบต.กาเยะมาตี ประกอบด้วย

- 3.10.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนบ้านยะลุดุง
- 3.10.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดกาเยะมาตี
- 3.10.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสัมปอย

3.11) อบต.บาเรไต้ ประกอบด้วย

- 3.11.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบือระ
- 3.11.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดกือแลแมเราะ
- 3.11.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดนุรุลอาบีดีน

3.12) อบต.บาเรเหนือ ประกอบด้วย

- 3.12.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำปากอ
- 3.12.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยือล
- 3.12.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยามูแรแน

3.13) อบต.ปะลุกาสาเมะ ประกอบด้วย

- 3.13.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเซ็งเขา

- 3.13.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก้านู
- 3.13.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปะลุกาสาแมะ
- 3.13.4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดปะลุกาแปเราะ
- 3.14) อบต.ลุมโบะสาวอ ประกอบด้วย
 - 3.14.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกะทง
 - 3.14.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กลุมโบะสาวอ
 - 3.14.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนบ้านตะโละบาลอ
 - 3.14.4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนราษฎร์ประชานุเคราะห์ 10
- 3.15) อบต.กะลุวอ ประกอบด้วย
 - 3.15.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดรูเตบาตู (รอดันบาตู)
 - 3.15.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกูแบสาลอ
- 3.16) อบต.กะลุวอเหนือ ประกอบด้วย
 - 3.16.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสิรินธร
 - 3.16.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขาดันหยง
 - 3.16.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางมะนาว
- 3.17) อบต.โคกเคียน ประกอบด้วย
 - 3.17.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจุฬารักษ์
 - 3.17.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทอน
 - 3.17.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดบาโง (อบต.โคกเคียน)
 - 3.17.4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดบ้านทอน
- 3.18) อบต.บางปอ ประกอบด้วย
 - 3.18.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดนุรุลอิสซัน
 - 3.18.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโคกติเต
- 3.19) อบต.ตะปอเยาะ ประกอบด้วย
 - 3.19.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบดูกา
 - 3.19.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดดารุลอามาน
- 3.20) อบต.ละหาร ประกอบด้วย
 - 3.20.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสะบือรัง
 - 3.20.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดบ้านโต๊ะแม
 - 3.20.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดบ้านปุตะ

3.21) อบต.ลุ่มบัวขาว ประกอบด้วย

- 3.21.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกุแบขาว
- 3.21.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดคาริลคอยริยะห์
- 3.21.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดคาริลคอยริยะห์

3.22) อบต.ลุ่มบัวขาว ประกอบด้วย

- 3.22.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคาริลคอย
- 3.22.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กลุ่มบัวขาว

3.23) อบต.กาฬสินธุ์ ประกอบด้วย

- 3.23.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปูโง๊ะ
- 3.23.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกาฬสินธุ์
- 3.23.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบึง

3.24) อบต.เฉลิม ประกอบด้วย

- 3.24.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชีโป
- 3.24.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กลุ่มบัวขาว
- 3.24.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกุญจลือปะ

3.25) อบต.ตันหยงลิมอ ประกอบด้วย

- 3.25.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตอหลัง
- 3.25.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนบ้านลุ่มบัวขาว

3.26) อบต.ตันหยงมัส ประกอบด้วย

- 3.26.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดเราะมานียะห์
- 3.26.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดชลธาราวาส

3.27) อบต.บองอ ประกอบด้วย

- 3.27.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดบ้านกุด
- 3.27.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจุฬารักษ์พัฒนา 5
- 3.27.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอาเน-โต๊ะอีเต
- 3.27.4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนบ้านละไม
- 3.27.5) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบองอ

3.28) อบต.บาโงสะโต ประกอบด้วย

- 3.28.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบะเต
- 3.28.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบาโงตา

- 3.28.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเจ๊ะเก
- 3.28.4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดตราแต๊ะ
- 3.28.5) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดคารุลอิสละห์
- 3.29) อบต.มะรือโบตก ประกอบด้วย
 - 3.29.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบูเกะอาแว
 - 3.29.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสะโลว์
- 3.30) อบต.รือเสาะ ประกอบด้วย
 - 3.30.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสะโลว์
 - 3.30.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนบ้านบูเก๊ะชัยแร
- 3.31) อบต.เรียง ประกอบด้วย
 - 3.31.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซื่อเลาะ
 - 3.31.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสุปะ
 - 3.31.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านลอ
- 3.32) อบต.สุวารี ประกอบด้วย
 - 3.32.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตายา
 - 3.32.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชือลาแป
- 3.33) อบต.หมอละ ประกอบด้วย
 - 3.33.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก๊อแมมัส
 - 3.33.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนบ้านตำเสา
- 3.34) อบต.แว้ง ประกอบด้วย
 - 3.34.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบาถูกา
 - 3.34.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดมุสลิมวาตอนียะห์
- 3.35) อบต.เฮอร์วาน ประกอบด้วย
 - 3.35.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดคมาดารีมิตตา
 - 3.35.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแอแว
- 3.36) อบต.กาหลง ประกอบด้วย
 - 3.36.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดบ้านกาหลง
 - 3.36.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กป่าไผ่
 - 3.36.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสันคีรี
 - 3.36.4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสิรินธร 5

3.37) อบต.ซากอ ประกอบด้วย

3.37.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเสกสาร

3.37.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอนุบาลชีวิตสดใส

3.38) อบต.ศรีบรรพต ประกอบด้วย

3.38.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดดารุลอามาน (ไอรักไอนะ)

3.38.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตืองอ

3.39) อบต.ศรีสาคร ประกอบด้วย

3.39.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กป่าหน่น

3.39.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำแพงบารู

3.39.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดเตาฟัก

3.39.4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดดารุลเมตตาภิรม (อินอ)

3.39.5) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดอัลอิตีซอม

3.39.6) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดดารุลอามาน (สะกูปา)

3.40) อบต.เชิงคีรี ประกอบด้วย

3.40.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดนารอซียะห์

3.40.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดดาฮง

3.41) อบต.ตะมะยูง ประกอบด้วย

3.41.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดซีเมนต์

3.41.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดมุฮัมมัดียะห์

3.41.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดมุฮัมมัดียะห์

3.41.4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดดารุลนาศัต

3.42) อบต.เกียร์ ประกอบด้วย

3.42.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไอยามู

3.42.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสาขบริษัท

3.42.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนบ้านน้ำใส

3.43) อบต.ภูเขาทอง ประกอบด้วย

3.43.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภูเขาทอง

3.43.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโต๊ะโม๊ะ

3.43.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโนนสมบูรณ์

3.44) อบต.มาโมง ประกอบด้วย

- 3.44.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กราษฎร์พัฒนา
- 3.44.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนนิคมพัฒนา 4
- 3.44.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนพัฒนานิคม 10

3.45) อบต.สุคีริน ประกอบด้วย

- 3.45.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนนิคมพัฒนา 9
- 3.45.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจุฬารักษ์พัฒนา 12
- 3.45.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กราษฎร์ประสาน

3.46) อบต.ร่มไทร ประกอบด้วย

- 3.46.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนบ้านบากุขยอ
- 3.46.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนบ้านน้ำทุเรียน

3.47) อบต.ป่าเสม็ด ประกอบด้วย

- 3.47.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทรายออก
- 3.47.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดอัลญามียะห์
- 3.47.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดอัสตักวา
- 3.47.4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดอิสละห์

3.48) อบต.มูโนะ ประกอบด้วย

- 3.48.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบูเก๊ะ
- 3.48.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดอิสลามียะห์
- 3.48.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดนูรุลยาบาล
- 3.48.4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดออรอฮิม

3.49) อบต.ภาวะ ประกอบด้วย

- 3.49.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจาแบ๊ะ
- 3.49.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบาโงสนิง
- 3.49.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบาโงฮุมอ

3.50) อบต.โต๊ะเต็ง ประกอบด้วย

- 3.50.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโผลง
- 3.50.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไอบาตู

3.51) อบต.ปะลูลู ประกอบด้วย

- 3.51.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปะลูลู

- 3.51.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภูโง้งบาตู
- 3.51.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนบ้านละหาน
- 3.52) อบต.ริโก๊ ประกอบด้วย
 - 3.52.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตะโล๊ะบูเก๊ะ
 - 3.52.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบาตุกา
- 3.53) อบต.สากอ ประกอบด้วย
 - 3.53.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสากอ
 - 3.53.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกลูบี
 - 3.53.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดคารุลอามาน
- 3.54) อบต.สุโงปาดี ประกอบด้วย
 - 3.54.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดประดิษฐ์บุผา
 - 3.54.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กป่าหวาย
 - 3.54.3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควน

5. การใช้ฐานข้อมูล

5.1 ผู้ใช้ฐานข้อมูล

- 5.1.1 ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
- 5.1.2 นักวิชาการศึกษาขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
- 5.1.3 ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
- 5.1.4 ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
- 5.1.5 ผู้นำชุมชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

5.2 การใช้ฐานข้อมูล

การใช้ฐานข้อมูลในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากการใช้ฐานข้อมูลที่พัฒนาขึ้น ผู้ใช้ฐานข้อมูลจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กรับตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถกำหนดข้อเสนอแนะเชิงนโยบายได้ดังนี้

1) นโยบายการเสริมสร้างศักยภาพผู้ดูแลเด็กในการทำงานเป็นทีม เพื่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยที่ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2) นโยบายส่งเสริมกิจกรรมเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระดับตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

3) นโยบายการพัฒนาเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระดับตำบลที่เป็นต้นแบบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

6. การปรับปรุงฐานข้อมูล

การปรับปรุงฐานข้อมูลได้มีการดำเนินการดังนี้

6.1 การนำปัญหาอุปสรรคจากการใช้ฐานข้อมูลมาเพื่อปรับปรุงฐานข้อมูล

6.2 การสำรวจข้อมูลอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาฐานข้อมูลการบริหารจัดการการศึกษาและการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิดสันติศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” สามารถสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สภาพการณ์ในครอบครัวและชุมชนส่งผลต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 299 คน คิดเป็นร้อยละ 66.4 ส่วนใหญ่มีอายุ 23-32 ปี จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 38.7 นับถือศาสนาอิสลามจำนวน 387 คน คิดเป็นร้อยละ 86.3

ผู้ตอบแบบสอบถาม ระดับการศึกษาสายสามัญสูงสุดคือปริญญาตรี จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 40.9 ระดับการศึกษาสายศาสนาสูงสุด คือ ชั้นมดฺวาชฺชีเตาะห์ ชั้นปีที่ 5-7 จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 29.6 พื้นที่อาศัยในปัจจุบันคือ จังหวัดนราธิวาส จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 33.6

ผู้ตอบแบบสอบถาม สถานภาพครอบครัวของเด็กปฐมวัย คือ บิดา-มารดา อยู่ร่วมกันจำนวน 342 คน คิดเป็นร้อยละ 76.0 ผู้อาวุโสที่มีในครอบครัว (อายุ 60 ปีขึ้นไป) คือ 1 คนจำนวน 306 คน คิดเป็นร้อยละ 68.0 ผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย (ผู้ปกครอง) คือ บิดา-มารดาจำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 54.0

ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความสัมพันธ์กับเด็กปฐมวัย คือ มารดา จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 41.6 อาชีพประจำ คือ รับจ้างทั่วไป จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 จำนวนสมาชิกในครอบครัว คือ 5 คนขึ้นไป จำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 51.3

ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนเด็กปฐมวัยในครอบครัว (เด็กอายุแรกเกิด-6 ปี) คือ 1 คนจำนวน 290 คน คิดเป็นร้อยละ 64.4 ภาษาที่ใช้ในครอบครัว คือ มลายูถิ่น จำนวน 345 คน คิดเป็นร้อยละ 76.7

สถานการณ์ในครอบครัวของเด็กปฐมวัยที่อยู่ในระดับมากที่สุดประกอบด้วย เป้าหมายสูงสุด คือ เด็กโตเป็นคนที่ดีตามหลักศาสนา เป้าหมายสูงสุด คือ ให้เด็กปฐมวัยเด็กโตเป็นคนที่มีความมั่นใจ และเป้าหมายสูงสุด คือ ให้เด็กปฐมวัยเด็กโตเป็นคนที่มีความสุขแข็งแรงมีบุคลิกภาพดี และที่อยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยที่มุ่งเน้นการประหยัดและอ้อม มีการจัดสภาพบรรยากาศภายในบ้านที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย และผู้ปกครองติดตามการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ตามลำดับ

แหล่งเรียนรู้ที่สำคัญสำหรับเด็กปฐมวัย 3 ลำดับแรก คือ โรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่จำนวน 151 คน อยู่ในลำดับที่ 1 สนามกีฬา จำนวน 72 คน อยู่ในลำดับที่ 2 และสนามเด็กเล่นจำนวน 69 คน อยู่ในลำดับที่ 3

การติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านของประชาชนในชุมชน (อาเซียน) มี 3 ลักษณะ ดังนี้ คือ ผ่านการความเป็นเครือญาติ จำนวน 205 คน อยู่ในลำดับที่ 1 การเดินทางท่องเที่ยว จำนวน 109 คน อยู่ในลำดับที่ 2 และการประกอบอาชีพ จำนวน 57 คน อยู่ในลำดับที่ 3

ตอนที่ 2 สถานการณ์ขององค์การบริหารส่วนตำบล และชุมชนที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1. สถานการณ์ขององค์การบริหารส่วนตำบล

จากการสัมภาษณ์หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 30 แห่ง ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปรากฏผลดังนี้

1.1 นโยบายด้านการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีนโยบายการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย โดยจัดให้มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ๆ รับผิดชอบ โดยนโยบายนี้ให้ความสำคัญกับการให้บริการกับพ่อแม่ผู้ปกครองในชุมชนให้สามารถใช้เวลาในการประกอบอาชีพ และให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสุขภาพอนามัยของเด็กปฐมวัย

1.2 ภาวะผู้นำของผู้บริหารการศึกษาระดับปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผู้นำของการจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในที่นี้คือ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีภาวะผู้นำทางวิชาการ

สามารถบริหารจัดการภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ แต่อยู่ภายใต้การกำกับของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล หรือเทศบาลตำบลที่รับผิดชอบ

1.3 การบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.3.1 การบริหารจัดการด้านวิชาการ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ปี พ.ศ. 2546 เป็นหลักสูตรแกนกลางมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยมีการบูรณาการหลักศาสนาอิสลามให้นักเรียนได้เรียนรู้ ฝึกฝนปฏิบัติและมีส่วนร่วมตามวัย

1.3.2 การบริหารจัดการด้านบุคลากร

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีหัวหน้าศูนย์รับผิดชอบด้านการบริหารจัดการและมีผู้ดูแลเด็กรับผิดชอบจัดการเรียนรู้

1.3.3 การบริหารจัดการด้านงบประมาณ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบ

1.3.4 การบริหารด้านการพัฒนาผู้เรียน

หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกับผู้ดูแลเด็กจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไปตามบริบทของชุมชนพื้นที่เป็นหลัก

1.4 เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระดับตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้สามารถจัดการศึกษาระดับปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ และมีการรวมกลุ่มกันของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในระดับตำบลในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้สอดคล้องกับความต้องการและวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน มุ่งเน้นการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของเด็กปฐมวัย

2. สภาพการณ์ของชุมชน

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองซึ่งนับเป็นตัวแทนของชุมชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 30 ครอบครัว ปรากฏผลดังนี้

2.1 หน่วยงานหรือสถานศึกษาที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในชุมชน

หน่วยงานหรือสถานศึกษาที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในชุมชนประกอบด้วย

2.1.1 หน่วยงานภาครัฐ

- 1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 2) โรงเรียน

2.1.2 หน่วยงานภาคเอกชน และกลุ่มองค์กรต่างๆ

- 1) โรงเรียนเอกชน
- 2) คาทอลิก

2.2 เครือข่ายการจัดการศึกษาปฐมวัยในชุมชน

เครือข่ายการจัดการศึกษาปฐมวัยในชุมชนมีเครือข่ายอย่างเป็นทางการ คือ เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเครือข่ายโรงเรียน

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยครอบครัว และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1. แนวทางการพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยครอบครัว

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง จำนวน 30 ครอบครัว ถึงแนวทางในการพัฒนาเด็กปฐมวัยปรากฏผลดังนี้

- 1.1 ผู้ปกครองต้องหาความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยอยู่เสมอ
- 1.2 ผู้ปกครองต้องมีความพร้อมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยโดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ
- 1.3 ผู้ปกครองต้องอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้วยความรักให้ความอบอุ่นอย่างเพียงพอ
- 1.4 ผู้ปกครองต้องมีจิตใจที่หนักแน่น มั่นคงไม่หวั่นไหวไปตามกระแสของวัตถุนิยม
- 1.5 ผู้ปกครองต้องสอดส่องดูแล สิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว ของเด็กปฐมวัย และในชุมชน มิให้เด็กปฐมวัยเผชิญหน้ากับสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี หรือภัยในรูปแบบต่างๆ
- 1.6 ผู้ปกครองต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักการของศาสนาอิสลาม
- 1.7 ผู้ปกครองต้องเปิดโอกาสให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้วิถีชีวิตวัฒนธรรมของคนอื่นๆ ที่แตกต่างจากตนเอง

1.8 ผู้ปกครองต้องให้เด็กปฐมวัยเติบโตขึ้นโดยดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของตนเอง เช่นการใช้ภาษามลายูถิ่น

1.9 ผู้ปกครองต้องเอาใจใส่เรื่องสุขภาพอนามัยของเด็กปฐมวัย เช่น การให้ดื่มนมแม่ การกินอาหารที่มีประโยชน์ถูกสุขลักษณะ

1.10 ผู้ปกครองต้องส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะการอ่านอัลกุรอาน และอ่านสิ่งที่มีประโยชน์อื่นๆ เช่น หนังสือ และนิทาน

2. แนวทางการพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 30 แห่ง ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปรากฏผลดังนี้

2.1 มีการกำหนดนโยบายการส่งเสริมการศึกษาปฐมวัยอย่างชัดเจน

2.2 มีนักวิชาการศึกษาซึ่งผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการทางการศึกษาปฐมวัยและต้องมีใบประกอบวิชาชีพครู

2.3 จัดการศึกษาระดับปฐมวัยโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

2.4 ให้นักเรียนได้เรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรมตนเอง และวัฒนธรรมของผู้อื่นไปพร้อมๆ กัน

2.5 ให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมกลางของชาติไทย

2.6 ให้นักเรียนได้เรียนรู้เพื่อสร้างจิตสำนึกรักบ้านเกิด

2.7 ให้นักเรียนได้เรียนรู้เพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน

2.8 ให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามหลักการศาสนาอิสลาม

ตอนที่ 4 ฐานข้อมูลการบริหารจัดการการศึกษาและการพัฒนาเด็กปฐมวัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการสนทนากลุ่มผู้ดูแลเด็กจำนวน 30 คน ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในหน่วยงานภาครัฐเกี่ยวกับฐานข้อมูลการบริหารจัดการการศึกษาและการพัฒนาเด็กปฐมวัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามแนวคิดสันติศึกษา ซึ่งเป็นตัวแทนหน่วยงานที่ใช้ข้อมูล พบว่า ผู้ดูแลเด็กต้องการให้มีการรวบรวมข้อมูลในการจัดทำฐานข้อมูล คือ ฐานข้อมูลด้านเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งมี

ลักษณะการดำเนินงานแบบโดยการรวมกลุ่มกันดำเนินการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยโดยเน้นการปลูกฝังทัศนคติเกี่ยวกับการไฟสันติ และการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

“พวกเราอยากให้มีการรวบรวมรายชื่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ทำงานร่วมมือกัน
จะได้สะดวกในการติดต่อประสานงาน”

ผู้ดูแลเด็ก, 2556

“ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเราสอนเด็กจากครอบครัว
ปลูกฝังให้เด็กอยู่ร่วมกันกับคนอื่น ๆ ได้อย่างมีความสุข”

ผู้ดูแลเด็ก, 2556

“ส่วนใหญ่พวกเราทำงานร่วมกันเป็นเครือข่ายในระดับตำบลก็คือทุกศูนย์มาทำงานร่วมกัน
ในระดับอำเภอจังหวัดก็เป็นเครือข่ายกันที่ชัดเจนที่สุด คือ ระดับตำบล”

ผู้ดูแลเด็ก, 2556

ดังนั้นในการศึกษาวิจัยนี้ผู้วิจัยได้นำร่องการพัฒนาฐานข้อมูลการบริหารจัดการการศึกษาและการพัฒนาเด็กปฐมวัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยพัฒนาเป็นฐานข้อมูลเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในระดับตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 หลักการสำคัญของฐานข้อมูล

4.1.1 เป็นฐานข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาและการพัฒนาเด็กปฐมวัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

4.1.2 เป็นฐานข้อมูลที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐที่เป็นเจ้าของข้อมูล

4.1.3 ผู้ใช้ข้อมูล คือ หน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบการบริหารจัดการการศึกษาและการพัฒนาเด็กปฐมวัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งผู้ปกครองและผู้นำชุมชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

4.1.4 เป็นฐานข้อมูลที่มีประโยชน์ในการบริหารจัดการการศึกษาและการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มุ่งเน้นการจัดการการศึกษาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

4.2 วัตถุประสงค์ของฐานข้อมูล

4.2.1 เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในระดับตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

4.2.2 เพื่อให้บริการเกี่ยวกับข้อมูลของเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในระดับตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

4.3 เนื้อหาสาระของฐานข้อมูล

เนื้อหาสาระของฐานข้อมูล ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

จำนวนและรายชื่อเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในระดับตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และจำนวนและรายชื่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่รวมตัวในลักษณะเครือข่ายในระดับตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

โดยมีรายละเอียดในแต่ละส่วนดังนี้

4.3.1 จำนวนเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในระดับตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 113 เครือข่าย

1) เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระดับตำบลจังหวัดยะลา	จำนวน 24 เครือข่าย
2) เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระดับตำบลจังหวัดปัตตานี	จำนวน 35 เครือข่าย
3) เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระดับตำบลจังหวัดนราธิวาส	จำนวน 54 เครือข่าย

4.3.2 จำนวนและรายชื่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่รวมตัวในลักษณะเครือข่ายในระดับตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 113 เครือข่าย

5. การใช้ฐานข้อมูล

5.1 ผู้ใช้ฐานข้อมูล

5.1.1 ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

5.1.2 นักวิชาการศึกษาขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

5.1.3 ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

5.1.4 ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

5.1.5 ผู้นำชุมชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

5.2 การใช้ฐานข้อมูล

การใช้ฐานข้อมูลในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากการใช้ฐานข้อมูลที่พัฒนาขึ้น ผู้ใช้ฐานข้อมูลจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระดับตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถกำหนดข้อเสนอแนะเชิงนโยบายได้ดังนี้

- 1) นโยบายการเสริมสร้างศักยภาพผู้ดูแลเด็กในการทำงานเป็นทีม เพื่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยที่ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
- 2) นโยบายส่งเสริมกิจกรรมเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระดับตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
- 3) นโยบายการพัฒนาเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระดับตำบลที่เป็นต้นแบบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

6. การปรับปรุงฐานข้อมูล

การปรับปรุงฐานข้อมูลได้มีการดำเนินการดังนี้

6.1 การนำปัญหาอุปสรรคจากการใช้ฐานข้อมูลมาเพื่อปรับปรุงฐานข้อมูล

6.2 การสำรวจข้อมูลอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน

อภิปรายผล

1. สภาพการณ์ของครอบครัวที่ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากผลการวิจัยที่ พบว่า สภาพการณ์ของครอบครัวที่ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ เด็กปฐมวัยถูกเลี้ยงดูด้วยความคาดหวังของผู้ปกครองให้เติบโตเป็นคนดีตามหลักศาสนา มีอาชีพมั่นคง และมีสุขภาพแข็งแรง มีบุคลิกภาพที่ดี สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามที่ พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ปกครองมีการศึกษาปริญญาตรีและสำเร็จการศึกษาทางด้านศาสนาในระดับมอดัซซีเตาะห์ชั้นปีที่ 5-7 ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นมุสลิมร้อยละ 86 แสดงให้เห็นถึงการได้รับการศึกษาของผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อความคาดหวังใน

การอบรมเลี้ยงดูบุตร ผู้ปกครองคาดหวังในการอบรมเลี้ยงดูบุตรใหม่สุขภาพแข็งแรงและบุคลิกภาพที่ดี ขณะเดียวกันคาดหวังให้เป็นคนดีตามหลักศาสนาและมีอาชีพที่มั่นคง นอกจากนี้ผู้ปกครองส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามจึงมีการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยให้ใกล้ชิดกับศาสนาอีกด้วย

2. สภาพการณ์ของชุมชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

สภาพการณ์ในชุมชนที่น่าสนใจ คือ การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่ยังคงเป็นโรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้หลักในการพัฒนาเด็กปฐมวัยแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของโรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยเฉพาะศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีความสำคัญในการพัฒนาเด็กปฐมวัย เนื่องจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดตั้งขึ้นด้วยความร่วมมือของชุมชนเพื่อกระจายโอกาสในการเตรียมความพร้อม และพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างเหมาะสมตามวัย และเติมตามศักยภาพ ตลอดจนเพื่อแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง และเป็นพื้นฐานของการศึกษาระดับสูงขึ้นไป และเป็นไปตามเป้าหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งและบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพตามความต้องการและด้วยความร่วมมือของชุมชน (จิระพันธุ์ พูลพัฒน์, 2547)

นอกจากนี้สภาพการณ์ในปัจจุบัน คือ การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศในภูมิภาคอาเซียนในปี พ.ศ.2558 ซึ่งสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีคุณลักษณะที่มีความเป็นอาเซียนในตัวเอง คือ ภาษา วิถีชีวิต และวัฒนธรรม สภาพการณ์ในชุมชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย คือ ความเป็นเครือญาติของผู้คนระหว่างสามจังหวัดชายแดนภาคใต้กับผู้คนในมาเลเซีย บรูไน อินโดนีเซีย ทำให้เด็กปฐมวัยเติบโตขึ้นในบรรยากาศความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเป็นธรรมชาติ และควรหนุนเสริมต่อไป

3. สภาพการณ์ขององค์กรบริหารส่วนตำบลที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

สภาพการณ์ขององค์กรบริหารส่วนตำบลที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ความคล่องตัวในการบริหารจัดการการศึกษาขององค์กรบริหารส่วนตำบลที่สามารถจัดการศึกษาได้ตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง

โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องบริหารจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ดังนั้น การจัดการศึกษาท้องถิ่นจึงดำเนินการตามนโยบายการศึกษาของชาติ มีหลักสูตร มาตรฐาน และการวัดประเมินผลการศึกษาตามที่ส่วนกลางกำหนด การจัดการศึกษาท้องถิ่นของไทยในปัจจุบันได้ยึดหลักการ ซึ่งกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2549) ได้นำเสนอข้อมูล ดังนี้ หลักการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาท้องถิ่นได้มอบอำนาจในการจัดการศึกษาท้องถิ่น ได้มอบอำนาจให้ราชการส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการเอง ภายใต้การประสานส่งเสริมของส่วนกลาง เพื่อให้สอดคล้องพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น หลักการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาท้องถิ่น รัฐบาลจะเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องเฉพาะในการสนับสนุน ส่งเสริมให้ท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาได้ และการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาท้องถิ่น

จากหลักการจัดการศึกษาท้องถิ่นที่กล่าวมาข้างต้น มีแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาท้องถิ่น ดังนี้ กระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่และความรับผิดชอบควบคุมส่งเสริมและพัฒนาในด้านธุรการเกี่ยวกับนโยบาย และการจัดการศึกษาของท้องถิ่นให้เป็นไปตามเป้าหมาย จัดสรรเงินอุดหนุนจากรัฐบาล เป็นหน่วยประสานงานกับหน่วยราชการอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้คำแนะนำส่งเสริม และช่วยเหลือหน่วยการปกครองท้องถิ่นในการแก้ปัญหา อุปสรรคและข้อขัดข้องต่างๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่รับผิดชอบด้านวิชาการ มาตรฐานการศึกษาการกำหนดหลักสูตรแกนกลาง และคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น (ก.อ.) มีหน้าที่ส่งเสริมและวางนโยบาย กำหนดมาตรฐานด้านการบริหารงานบุคคล เช่น การบรรจุแต่งตั้ง กำหนดตำแหน่งและวินัยของพนักงานครูของท้องถิ่น

นอกจากนี้ความน่าสนใจในสภาพการณ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อีกประการหนึ่ง คือ การมีเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบลที่สามารถทำงานสอดคล้องประสานกัน และร่วมมือกันในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยอย่างมีพลัง

4. ฐานข้อมูลการบริหารจัดการการศึกษาและการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิดสันติศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

การวิจัยนี้ได้มีการนำร่องพัฒนาฐานข้อมูลเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในระดับตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นเครือข่ายการจัดการศึกษาที่จัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการอยู่

ร่วมกันอย่างสันติสุข เนื่องจากเป็นเครือข่ายการจัดการศึกษาที่ใกล้ชิดกับวิถีชีวิตของผู้คนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มากที่สุด

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับผิดชอบดูแลเด็กปฐมวัยในระดับรากหญ้าของทุกภูมิภาคของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เด็กๆ ปฐมวัยในพื้นที่ส่วนใหญ่ได้รับบริการจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเช่นกัน พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีบริบททางวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างจากวัฒนธรรมหลักของประเทศ ประชาชนในพื้นที่ใช้ชีวิตอย่างยากลำบากภายใต้สถานการณ์วิกฤติในเรื่องของการก่อเหตุรุนแรงมานับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 จนกระทั่งถึงปัจจุบัน โดยมีข้อค้นพบจากการวิจัยในการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2551 หน้า ๗-๘) คือ อุปสรรคของการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ความปลอดภัย ความไม่เข้าใจตรงกัน ความเชื่อ ค่านิยม การกำหนดนโยบายและการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ความเหลื่อมล้ำระหว่างครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับโรงเรียนของรัฐ การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาการแบ่งแยกของนักเรียนชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมการขาดหน่วยงานบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชนโดยตรงในพื้นที่ และการประเมินโดยใช้มาตรฐานเดียว ส่วนปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จที่น่าสนใจ 2 ประการ คือ การจัดการศึกษาที่สอดคล้องหรือสนองตอบต่อความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น และการดำเนินนโยบายผ่านองค์กรของผู้นำทางด้านการศึกษาและศาสนาของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งในปัจจัยที่เป็นข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ สะท้อนความจำเป็นในการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยท้องถิ่นเป็นสำคัญ ดังนั้นแนวทางในการส่งเสริมหรือพัฒนาการศึกษาของศูนย์พัฒนา เด็กเล็กขององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงต้องพิจารณา ทั้งจุดเปลี่ยนของสังคม แนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองของไทย และบริบททางสังคมวัฒนธรรมของประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยกลไกที่สำคัญที่สุด คือ การร่วมมือของทุกภาคส่วน ดังนั้นการดำเนินภารกิจทางการศึกษาด้วยการใช้เครือข่าย (Network) เป็นตัวขับเคลื่อนจึงมีความสำคัญเนื่องจากการเสริมพลังอำนาจ (Empowerment) ซึ่งกันและกัน

การจัดการศึกษาโดยใช้เครือข่ายทางการศึกษา (Education Network) เป็นเรื่องที่กำลังได้รับความสนใจในขณะนี้ โดยให้มีการให้ความหมายของเครือข่ายไว้ดังนี้ เครือข่าย หมายถึง การเชื่อมโยงร้อยรัดเอาความพยายามและดำเนินงานของฝ่ายต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบและอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อปฏิบัติการกิจอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันโดยแต่ละฝ่ายยังคงปฏิบัติการกิจหลักของตนต่อไปอย่างไม่สูญเสียเอกลักษณ์และปรัชญาของตน การเชื่อมโยงนี้อาจเป็นรูปของ

การรวมตัวกันแบบหลวมๆ เฉพาะกิจตามความจำเป็น หรืออาจอยู่ในรูปแบบของการจัดองค์กรที่เป็นไปได้ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล องค์กรและสถาบัน อาจมีขอบข่ายและขนาดตั้งแต่เล็ก ๆ ภายในชุมชนไปจนถึงระดับจังหวัด ภูมิภาค ประเทศและระหว่างประเทศ (ปาริชาติ วลัยเสถียรและคณะ, 2543, หน้า 305)

ดังนั้นฐานข้อมูลที่ได้นำร่องพัฒนาขึ้นในงานวิจัยนี้จึงมีประโยชน์เป็นอย่างมาก ซึ่งยังมิได้มีการดำเนินงานใดจัดทำเพื่อให้ผู้ใช้ฐานข้อมูลพิจารณาโอกาส และแนวทางการกำหนดเป็นนโยบาย ยุทธศาสตร์หรือแผนงาน โครงการและกิจกรรมเพื่อการบริหารจัดการการศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1.1 ควรให้มีนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างชัดเจน
- 1.2 ควรให้มีหน่วยสนับสนุนการดูแลเด็กปฐมวัยโดยครอบครัวโดยเฉพาะ

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยต่อไป

ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับ “การพัฒนาระบบการเฝ้าระวังการพัฒนาเด็กปฐมวัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้”

บรรณานุกรม

- กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (มปป.) มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2547). คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น. 134 หน้า.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (มปป.) มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น. 48 หน้า.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2543. การวางแผนประสบการณ์. วารสารการศึกษาปฐมวัย 4 (พฤษภาคม) : 22-23.
- เก็จกนก เอื้อวงศ์. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุฎิบัณฑิต. ภาควิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- เกษม วัฒนชัย. (2551). แนวทางในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพประชาชน ปาฐกถาพิเศษ ณ ห้องรอยัลจูบิลีบอลรูม ศูนย์ประชุมและแสดงสินค้านานาชาติ เมืองทองธานี อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี วันศุกร์ที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2551 เวลา 09.00-11.30 น. กรุงเทพฯ : กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น. 72 หน้า.
- คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2553). การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 89 หน้า.
- จำนงค์ แจ่มจันทรวงษ์. (2553). การพัฒนารูปแบบบริหารระบบเครือข่ายเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 340 หน้า.
- จำริญ ทองเจริญ. (2545). โลกของเครือข่าย. วารสารพัฒนาชุมชน, 46 (7), 7-18 (มปท.)
- จิระพันธุ์ พูลพัฒน์. 2547. โครงการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ. ในสมเจตน์ พันธุมย์, ท้องถิ่นกับการพัฒนาคน, หน้า 82-102. กรุงเทพฯ : ประชุมทอง พรินต์ กรุ๊ป.
- จรรยา ชินสี. 2551. แนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- นันทนา ภาคบงกช. 2537. ผู้ปกครองกับเด็กปฐมวัย. ในเอกสารการสอนชุดวิชาสัมมนาการปฐมวัยศึกษา เล่มที่ 2. หน่วยที่ 8. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- นฤมล นิราทร.(2543). การสร้างเครือข่ายการทำงาน : ข้อควรพิจารณาบางประการ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นันทิยา บุตนาวัตร และณรงค์ บุตนาวัตร. (2546). การพัฒนาองค์กรชุมชน. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์กรมหาชน).
- ประพันธ์ ทองสีด้า. 2546. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, สาขาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปัทมาพร ชเลิศเพ็ชรและคณะ.(2553). “การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านการเรียนรู้ของครู และบุคลากร ทางการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียน” การประชุมวิชาการและเผยแพร่ผลงานวิจัยระดับชาติ เรื่อง “การขับเคลื่อนการศึกษาไทย” วันศุกร์ที่ 9 กรกฎาคม 2553 : ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 307 – 316.
- ปรัศนี เจริญใจ. 2551. การพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. (2543). กระบวนการแลกเปลี่ยนเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพฯ : อุษาการพิมพ์.
- พัชนี วัชยาณิม. 2545. การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับเด็กวัยอนุบาลในโรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์วัลย์ ปรินาสวัสดิ์ และวาทีณี บุญชะลิกย์ (2536). การวิเคราะห์เครือข่ายสังคม. (มปท.).
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ และศิริมาศ โกศลย์พิพัฒน์. (2553). “มองข้ามโลกาภิวัตน์” : กระบวนทัศน์ใหม่ในการบริหารการศึกษา ในไพฑูรย์ สีนลารัตน์. ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ : กระบวนทัศน์ใหม่และผู้นำใหม่ทางการศึกษา. (19). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เยาวพา เดชคุปต์. 2542. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : เอพี.กราฟฟิกส์ ดีไซน์.
- ราศี ทองสวัสดิ์. 2542. หลักการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา. เอกสารประกอบการอบรมครูโรงเรียนเอกชน ระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.

วรวรรณ เหมชะญาติ. 2552. แนวการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. ในเอกสารประกอบโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปี 2552, หน้า 48-68. (อัครา).

วรวรรณ เหมชะญาติ. 2552. การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้. ในเอกสารประกอบโครงการอบรมพัฒนาการจัดประสบการณ์การจัดการศึกษาปฐมวัยผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปี 2552, หน้า 62-74. (อัครา).

วิชัย แสงศรี. (2553). “การศึกษาวิเคราะห์แลพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายสถานศึกษาในพื้นที่ชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” การประชุมวิชาการและเผยแพร่ผลงานวิจัยระดับชาติ เรื่อง “การขับเคลื่อนการศึกษาไทย.” วันศุกร์ที่ 9 กรกฎาคม 2553 : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 170 – 177.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2552). การบริหารงานภาครัฐในรูปแบบเครือข่าย. กรุงเทพฯ : คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2551-2561). (41). กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). การวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : พรักหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2555). รายงานการถอดบทเรียนความสำเร็จ : เมื่อเกิดความสุขในผู้เรียน ความสำเร็จจึงตามมา โรงเรียนวัดตันตติการามมิตรภาพที่ 109. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและมูลนิธิสุข-แก้ว แก้วแดง, หน้า 18-21.

สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.). (2554). มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งชาติ : คู่มือการดำเนินงานตามมาตรฐาน. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 76 หน้า.

สุทธิยา มาลีเทศ. 2551. สภาพและปัญหาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กวัยอนุบาลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรบริหารส่วนตำบล ในภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. (2551). สภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้. (ข.ต). กรุงเทพฯ : สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษา. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

- อรุณี หรดาล และพัชรี ผลโยธิน. 2548. ชุดฝึกอบรม การเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาปฐมวัย ขององค์การบริหารส่วนตำบล. โครงการวิจัยและพัฒนาความพร้อมในการจัดการศึกษาปฐมวัย ขององค์การบริหารส่วนตำบล. (อัคราณา)
- อรพรรณ บุตรกตัญญู. 2542. การศึกษาความเข้าใจของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรพรรณ รัตนวงศ์. 2551. การศึกษาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อังกฤษ

- Banks, A.J. An introduction to multicultural education. Washington : Allyn and Bacon, 1994.
- Banks, A.J. Multicultural education : Theory and practice. Washington : Allyn and Bacon, 1994.
- Baruth, G.L. and Manning, L.M. Multicultural education of children and adolescents. U.S.A. : Allyn and Bacon, 1992.
- Banks, J.A. (2009). The Routledge International Companion to Multicultural Education. New York : Routledge Taylor & Francis Group.
- Bentzen, W.R. and Frost, M.B. 2003. Seeing child care : A guide for assessing the effectiveness of child care program. NY : Thomson Delmar learning.
- Brewer, J.A. 1995. Introduction to early childhood education : Preschool through primary grades. Boston : Allyn and Bacon.
- Cameron, K.S. (1986). A study of organizational effectiveness and its predictors. Management Science, 32 : 87-112.
- Cortes, E.C. Preparing for multicultural future. Principle. September 1996 volume 76 : 16-20.
- Etzioni, A. (1964). Modern Organizations. New York : Prentice Hall.
- Fabian, H. 2002. Children starting school. London : Bell & Bain.
- Fenwick, T. and Edwards, R. (2010) A Actor-Network Theory in Education. London : Routledge Taylor & Francis Group.
- Good, C.V. 1945. Dictionary of education. NY : McGraw Hill Book.
- Gordon, A.M. 1995. Beginnings and beyond. 4th ed. Tokyo : International Thomson.

- Goldsmith, s. and Eggers, W.D. (2004) Governing by network : The New Shape of the public sector. Washington ,D.C : The Brooking Institution.
- Goldsmith,S. and Kettl, D.F. (2009) Unlocking the Power of Networks : Keys to High – Performance Government. Washington D.C. : The Brooking Institution.
- Keister, M. 1997. The good life for infants and toddlers. 2th ed. WA : National Association for the Education of Young Children.
- McCormick, R.Fox, A, Carmichael,P,and Procter,R (2011) Researching and Understanding Educational Networks. London : Routledge Taylor & Francis Group.
- Morrison, G.S. 1998. Early childhood education. 7th ed. NJ : Merrill.
- Nahavandi, A., and Malekzadeh, A. R.(1999). Organizational behavior : The person Organization fit. New Jersey : Prentice Hall.
- Price, J. L., and Mueller, C. W. (1986). Handbook of Organizational Measurement. Massachusetts : Pitman.
- Robbins, S.P. (1990). Organization Theory : Structure, design and applications. 3th ed. New Jersey : Prentice-Hall.
- Sandraluz, L., and others. 2009. A qualitative study of early childhood educators' beliefs about key preschool classroom experiences. Early Childhood Research and Practice 11 (September) : 8.
- Sinlarat, P. (2009). "New leadership and new globalization in Thai higher education : the path to the Future". Sinlarat, P. Creative and Productine higher education. (26). Bangkok : Dhurakit Pundit University.
- Steers, M.R. Ungson, R.G., and Mowday,T.R. Managing Effective organization : An Introduction. Boston : Kent,1985.
- Susan, C. 2005. Teacher professional development through children,s project. work. Early Childhood Education Journal 32 (July) : 7.
- Taylor, E.Harrison , Perceived Organizational Effectiveness of Secondary School in Trinidad and Tobago. Dissertation Abstracts International,1987.
- Webb, N.E.C. 1989. Quality of child care center and commitment of their caregivers. Dissertation abstracts International (November) : 50-56 A.

Zammuto, R.F. Assessing Organizational Effectiveness, System Change, Adaptation And Strategy. Albany : state University of New York Press, 1982.

intranet.opp.go.th/src/files/2202201114325933552.doc, 27 กุมภาพันธ์ /2554

(www.bkk.in.th/3398 , 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

